

<u>1</u>	<u>CUVÂNTUL EPISCOPULUI ATANASIE</u>
<u>5</u>	<u>TÂLCUL EVANGHELIEI</u> Întâmpinarea Domnului. Întâlnirea Pruncului Iisus și a bătrânului Simeon. Zorii reinnoirii
<u>11</u>	<u>PROCLAMAREA ANULUI OMAGIAL</u>
<u>13</u>	<u>CUVÂNT FILOCALIC</u>
<u>15</u>	<u>CUVINTE BISERICEȘTI</u> Aferosire
<u>16</u>	<u>DIN PAGINI DE SCRIPTURĂ</u> Când inima slăbește, ce-i de făcut?
<u>20</u>	<u>BIOETICA PE ÎNȚELESUL TUTUROR</u> Gender – alegerea de a fi sau a nu fi, bărbat vs. femeie
<u>26</u>	<u>PAGINA COPIILOR</u> Cuvintele cele mai valoroase
<u>32</u>	<u>ÎNSEMNĂRI EVANGHELICE</u>
<u>35</u>	<u>SINAXAR</u> <ul style="list-style-type: none">• Sfinții Mucenici Chiriac diaconul, Larg și Smarald și cei 20 împreună cu dâșii, de la Roma (secolul al IV-lea) 35• Sfântul Maxim Mărturisorul, filosof și martir al Bisericii 37
<u>40</u>	<u>DIN VIAȚA PAROHILOR</u> <ul style="list-style-type: none">• Doi ierarhi au slujit la parohia din Borghesiana 40• Cabinet de Consiliere la Parohia Veggio sul Mincio 42• Nepsis Roma III - Ziua Culturii Naționale și Ziua Unirii Principatelor Române 43• Stadiul lucrărilor de construcție a bisericii parohiale „Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie” din Legnago (VR) 45• Adunarea Eparhială și Congresul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, 15 februarie 2024 46
<u>51</u>	<u>REȚETE ȘI SFATURI PRACTICE</u>

CUVÂNTUL EPISCOPULUI ATANASIE

DACĂ VOI ÎNVĂȚA SĂ-L
IUBESC PE APROAPELE
VOI PUTEA SCHIMBA
CU ADEVĂRAT LUMEA

„Iadul este durerea de a nu mai putea iubi.”

F. M. Dostoievski

I. TAINA BIRUINȚEI

Taina existenței omului este legată adânc de comuniune – părtășie. Omul nu poate exista de unul singur. Singurătatea nu este firească omului. Dar atunci cum reușesc să viețuiască sihăstria? Cum reușesc să viețuiască monahii, pustnicii? Ei bine, datorită rugăciunii, unii ca aceștia reușesc să se unească cu întreaga făptură creată. Nu numai cu ceilalți oameni, ci cu întreaga făptură, văzută și nevăzută, cu oamenii dar și cu îngerii. Țelul final al omului este unirea cu Dumnezeu, îndumnezeirea. Și în Dumnezeu omul se unește cu toți și cu toate cele ale lui Dumnezeu. Omul contemporan, deși legat digital de toată lumea, a devenit foarte singuratic. În ciuda

progresului, în marile orașe și în marile capitale ale Europei și ale întregii lumi, oamenii au devenit foarte îndepărtați unui față de alții și mai ales triști. Deși trăiesc în proximitatea celorlalți, în aglomerații urbane atât de mari, oamenii se simt (*și sunt cu adevărat*) singuri. Constata cu tristețe Olivier Clément – *orașele de astăzi au devenit cancerul civilizației*.

Dacă aprofundăm personal acest gând, ne dăm seama că nici noi nu putem exista singuri. Nici noi nu suntem scutiți de însingurare și de o adâncă și tristă singurătate. **Duhovnicește vorbind, însingurarea și singurătatea vor continua să existe atâta timp cât neputința aproapelui meu nu va fi și a mea. Atâta timp cât durerea aproapelui meu nu va deveni și a mea, nu vom avea sorți de izbândă.**

La această comuniune, la această părtașie ne-a și chemat Domnul, poruncindu-ne să-l „*iubim pe aproapele nostru ca pe noi înșine*” (Mc. 12, 31). Acest lucru ajunge să fie descoperit, atât de limpede, mai ales la vârsta maturității duhovnicești. Atunci apar, sau se dezvoltă, mai multe simțiri noi, mai multe imbolduri interioare. Această maturizare însă nu depinde de vreme, „*nu se măsoară cu numărul anilor*”. Adesea ne și întrebăm: de unde vin aceste izbucniri interioare? Sau cum s-au dezvoltat ele? Căci vedem tineri și adolescenți care deja empatizează și împreună-pățimesc cu ceilalți oameni. Alții însă, deși toată viața au încercat să fie corecți, să fie în rânduială, să se roage și să postească, să facă și milostenie ... văd înăuntrul lor atâta neputință, atâta durere, atâta nepăsare, atâta lipsă de iubire. În loc de roade duhovnicești găsim supărare, mânie, ură, invidie, gelozie, gânduri rele și de acolo o tristețe care ne cuprinde fără milă.

Aceasta arată că purtăm înăuntrul nostru o mare, dar și grea moștenire. Suntem fiii strămoșului nostru Adam prin fire, dar și a tuturor celor care i-au urmat. Ca atare, purtăm în noi pecetea neputințelor tuturor generațiilor care au fost înaintea noastră. Purtăm în noi, mai ales,

amprenta nepocă-inței, a durerii, a refuzului de al cunoaște și de a fi cu Domnul. Strămoșii noștri, unii dintre ei (și câți or fi fost?) neștiind să-și îndeplinească viețuirea cu tainica pocăință, – această moștenire, acest *bagaj*, – a ajuns să fie primit de fiecare om la naștere. L-am primit și noi! L-am primit și eu!

Pe bună dreptate, o reacție plină de revoltă poate surveni spontan în inimile noastre: „*Dumnezeu nu este drept! De ce trebuie să port EU tot acest bagaj de neputințe și să-l văd răbufnind în mine din copilărie și până la vârsta maturității? Ba chiar și după! Cu ce am greșit EU?*”. De ce se întâmplă acest lucru? Din cauză că Dumnezeu, fiind în afara timpului, lucrează cu noi și în noi în mod atemporal, tainic – **măsura a ceea ce mă leagă de veșnicie fiind pocăința**, nu timpul. Pentru Dumnezeu nu există trecut, prezent și viitor cum le percepem noi. **Pentru Dumnezeu și trecutul și prezentul și viitorul nu sunt altceva decât un prezent-**

continuu în care lucrează vindecarea, izbăvirea și mântuirea întregii lumi.

E o adevărată binecuvântare să ne readucem aminte de tainele prin care vindecă Hristos lumea: iertarea, comuniunea (*părtășia*) și mai cu seamă împreună-pățimirea (*cu fiecare dintre noi*). Precum a făcut El Însuși, Dumnezeu oferă și fiecărei generații **cinstea și binecuvântarea** de a se pocăi pentru toate cele neasumate și ne-pocăite de către strămoșii ei! Dumnezeu ne-a dat nouă oportunitatea de a ne pocăi pentru strămoșii noștri, **ca prin pocăința noastră să-i aducem și pe ei la lumină. Toată ne-pocăința lor se iartă și se vindecă în clipa în care ne-am asumat-o și am pocăit-o noi!** Aceasta-i taina biruinței lui Dumnezeu într-o lume aparent învinsă de nedreptate! A ierta ce este de neiertat și a pocăi ce nu a fost pocăit – înseamnă a lucra dumnezeiește.

Tot ce este pocăit este și va fi mântuit! Tot ce este asumat este cu adevărat iertat! Tot ce este îmbrățișat în rugăciune izvorăște har vindecător. Tot ceea ce înaintașii mei nu au reușit să pocăiască, pot să pocăiesc eu. În pocăința mea îi cuprind și pe ei pe toți. Acesta este un lucru mare și minunat! Dumnezeu nu este un demiurg care a scris o poveste epi-

co-dramatică care-l are drept actor pasiv pe om, destinat deja unui sfârșit tragic, apocaliptic. Omul care iubește Omul și lumea întreagă, poate rescrie împreună cu Dumnezeu povestea întregului univers! Exemplele sunt multe în istoria mântuirii lumii. Avem minunata și imediata pocăință a ninivitenilor, care au reușit să-I schimbe gândul și hotărârea (*chiar și*) lui Dumnezeu, prin pocăința impresionantă pe care au pus-o înaintea. Într-un fel, au știut să rescrie istoria însăși! Pentru că pocăința și faptul că nu au fost *pierduți*, a avut repercusiuni, nu numai asupra lor, ci asupra istoriei întregii omeniri.

De altfel, Sfântul Porfirie Kavsokalivitul spunea atât de frumos: „*Apocalipsa a fost scrisă ca să nu se întâmple*”. Domnul așteaptă cu nerăbdare întoarcerea noastră! Înțelegem cât de mare și minunat este acest lucru?! **Dacă eu îl iubesc pe aproapele meu, pot schimba lumea, pot schimba istoria întregii omeniri. Dragostea doboară peretele deznădejdiei și**

al angoasei, care au dus la pieire atătora și atătora suflete (care se ofilesc și astăzi). Ea rescrie cu slove dumnezeiești, din nou, istoria lumii și scoate din iad sufletele care nu au cunoscut taina iubirii dumnezeiești. Spunea cu glas blând Cuviosul Dionisie de la Colciu – „noi monahii, ne rugăm toată ziua și așa **golim iadul ca să umplem Raiul**” – și de multe ori iadul începe chiar din suferința neînțeleasă a lumii acesteia.

Este adevărat! Fiecare dintre noi poate deveni un erou necunoscut care a schimbat și schimbă lumea în fiecare zi – *ajută-mă Doamne să o schimb, schimbându-mă pe mine prin pocăință.* Prin pocăința personală, nevăzută, tainică, fiecare dintre noi poate schimba istoria întregii lumi, „*destinul*” fiecărui om chiar! Avem ca exemplu încurajator pocăința Sfântului Paisie Aghioritul și rugăciunile sale (*în special cele de noapte*) pentru toți cei înstrăinați de Dumnezeu și de propriile familii, amăgiți de păcate și de vicii. Oameni de toată vârsta, necunoscuți sfântului, nici după nume nici după viață, izbăviți chiar de la moarte de rugăciunile sale jertfelnice pentru **tot omul. Așa putem schimba lumea! Prin pocăință!**

De multe ori însă, furați de propriul nostru egoism, ajungem să credem că trebuie (*și ajunge*) să ne pocăim doar pentru propriile noastre căderi și păcate. Să ne rugăm doar pentru noi și ale noastre (*egoiste până la urmă*) dureri, neputințe și neașezări. Glasul care spune că durerea noastră e cea mai mare, e glasul mândriei

care nu poate îmbrățișa compasiunea, dar nici suferința.

De unde și de ce sunt atâtea neputințe în noi? – este cugetul care mereu ne macină, mai ales în clipele de încercare. Întrebarea vine tocmai din cauză că nu ne dăm seama că, ontologic, suntem legați de toți ceilalți oameni de pe lumea aceasta, dar și de *dincolo*. Durerea lor este durerea mea! Păcatul lor este păcatul meu! **Pocăința mea devine și pocăința lor.** „*Doamne, miluiește!*” al meu, devine „*Doamne, miluiește!*” al lor. **Iertarea mea devine iertarea lor** (și ce poate fi mai frumos decât să-l îmbrac pe aproapele meu în haina propriei iertări și cât de mult vreau să o fac). **Credința și rugăciunea** mea (cât de sărăcicioase sunt), **pocăința** mea (cât de mică și slabă) devin, până la urmă, piatră de temelie pe care Hristos zidește Biserica Sa în lumea aceasta. Suntem împreună-lucrători cu Dumnezeu, așa că fiecare din noi trebuie să aducă câte o piatră pentru această temelie.

Cât de încurajator este să știm că putem schimba trecutul, da chiar putem! Și cu el putem schimba și prezentul, dar și viitorul. Trecutul este mereu prezent în noi, este viu. Și cu cât aducem mai multă pocăință, cu atât umbrele sale se șterg, îmbrățișate fiind de lumina Învierii, care ne deschide calea spre viitor, unde găsim cu adevărat Împărăția Cerurilor.

(*va urma*)

† **Episcopul Atanasie de Bogdania**

ÎNTÂMPINAREA DOMNULUI. ÎNTÂLNIREA PRUNCULUI IISUS ȘI A BĂTRÂNULUI SIMEON

Zorii reînnoirii

(2 februarie - Luca 2, 22-38)

Ne-am putea mira, citind prima frază din Evanghelia sărbătorii: „Și când s-au împlinit **zilele curățirii lor**, după legea lui Moise...”. De ce femeile aveau nevoie să se „curățească”, după ce au împlinit cea mai frumoasă lucrare care există pe pământ, aceea de a da viață? Duhul Sfânt poruncise lui Moise să se săvârșească ritualuri de curățire pentru că nașterea, de la căderea lui Adam și a Evei, în care Eva a avut un rol inițial, trebuia să se facă în durere¹, cu **pierdere de sânge**², și femeile aveau să nască prunci **pentru moarte**: într-adevăr, toți cei care ieșeau din pântecul lor erau sortiți morții. Niciuna dintre aceste realități existențiale nu era conformă cu cugetele dumnezeiești,

1. După cădere, Dumnezeu îi judecă pe vinovați: mai întâi pe Șarpele-Satana, Ispititorul, apoi pe femeie, care l-a ascultat („... în durere vei zămisli ...”) și în sfârșit pe bărbat, care nu era acolo, deci nu era unit cu femeia sa (Fac 3, 14-19). Numai după judecată femeia va fi numită „Eva” (Fac 4, 1) iar mai târziu, la 4, 15, bărbatul va fi numit „Adam”, care este un nume umilitor (țărănă).
2. În afara rupturii frecvente a organelor genitale feminine, mai este și pierderea placentei, care este plină de sânge.

adică cu planul lui Dumnezeu pentru Om, căci El nu a vrut niciodată suferința și nici moartea. Era o naștere „întru păcat”³.

De aici **ritualurile de „curățire”** descrise în capitolul 12 de la Levitic: femeia era „**necurată**” ritualică⁴ vreme de 40 de zile, și trebuia „**să se curățească de curgearea sângelui ei**”, pentru că pierderea de sânge însemna pierderea vieții și deci pierderea sufletului-duh, pentru că sângele era simbolul duhului, principiu vital la om⁵. *În fine*, în plan teologic, aceasta însemna și reamintea pierderea Duhului Sfânt⁶ de către

3. Cf. Psalmul 50 [He 51]/7: „Căci iată întru fărădelegi m-am zămislit și întru păcate m-a născut maica mea” (sau: am fost conceput păcătos, sau: zămislit sub jugul păcatului), ceea ce înseamnă de fapt: în firea căzută.
4. În Legea lui Moise, orice pierdere de sânge atrăgea o necurăție ritualică, din pricina căreia persoana era exclusă de la cult și din societatea evreiască. Acest lucru era valabil chiar și pentru ciclul menstrual al femeilor, deși acesta era firesc.
5. Dumnezeu Îi spusese lui Moise: „... ia bine seama să nu mănânci sânge, pentru că sângele are în el viață” (Dt 12, 23).
6. Duhul Sfânt este dătătorul de viață, suflul de viață al Omului. Adevărata moarte este pierderea lui Dumnezeu-Duhul.

Adam și Eva, care și-au pierdut veșmântul de lumină (necreată) pentru a fi înveșmântați de Dumnezeu cu „îmbrăcăminte de piele” (Fac 3, 20), ca și animalele. Soțul – bărbatul – nu este nici măcar menționat în acest ritual de curățire, pentru a sublinia responsabilitatea personală a femeii în cădere⁷, cu atât mai mare cu cât Eva era chemată de Dumnezeu Tatăl să Îl zămislească dintru început pe Fiul Său după trup, și să îplinească întruparea Cuvântului (ceea ce va face Maria, care o va răscumpăra pe Eva și va fi numită „Noua Evă”).

Pentru curățirea sa, femeia trebuia să vină la Templu⁸, unde nu avusese voie să meargă timp de 40 de zile, și să aducă jertfă: „un miel de un an ardere de tot și un porumbel sau o turturică, jertfă pentru păcat” (dacă era săracă, putea să aducă două turturele sau doi pui de porumbel)⁹. Preotul făcea jertfa, iar femeia era atunci „curățită de curgerea sângelui ei”. Bisericele din Apus vor păstra acest rit cu *sfârșitul lehzuziei*¹⁰, pentru că „prima moarte” nu a

fost nimicită¹⁰ iar firea omenească rămâne căzută.

Maria îndeplinește deci acest ritual, după Lege, la 40 de zile după nașterea lui Iisus (ceea ce ne duce la data de 2 februarie, 40 de zile după 25 decembrie)¹¹. Însă ea nu este deloc supusă acestui ritual de curățire, pentru că, pentru prima dată de la Eva, o femeie naște un fiu după cugetul lui Dumnezeu: **nașterea este fără durere și fără pierdere de sânge** (Maria a rămas fecioară), iar copilul pe care l-a adus pe lume nu este sortit morții: **ea L-a născut numai pentru viață**¹². Maria, Iosif și pruncul Iisus îndeplinesc toate poruncile Legii lui Moise din smerenie, dar și pentru că Hristos a zis: „Nu am venit să stric, ci să plinesc Legea.”

Toate acestea sunt cu atât mai adevărate cu privire la al doilea aspect al acestei sărbători: **intrarea Pruncului Iisus în Templu**. Legea poruncește: „**Orice prunc întâi născut de parte bărbătească să se închine Domnului.**”; el trebuia să fie adus la Templu, primit de preot, care îl „dăruia” lui Dumnezeu spunând o rugăciune, apoi „răscumpărat” de părinți (pentru 5 sicli de argint), care puteau astfel să-l ia și

veșnică, dar nu și moartea fizică.

7. Acest lucru este confirmat de faptul că, dacă femeia naștea o fată, pedepsa era dublată: femeia era necurăată timp de 80 de zile.
8. Mai întâi, acest lucru se petrecea la intrarea „Cortului mărturiei”, care era un fel de templu ambulant. În vremea lui Hristos, în templul lui Irod, aceste lucruri se petreceau în „pridvorul femeilor”, dinaintea porții lui Nicanor.
9. Așa se va întâmpla pentru Iosif și Maria, după Evanghelie (Lc 2, 24) și tradiție (doi porumbei albi).
10. Acest rit se mai găsea încă în miselul roman dinaintea Vatican II. Ortodoxia apuseană l-a restaurat în jurul anului 1950. Învierea lui Hristos a distrus „a doua moarte”, moartea cea

11. Maria și Pruncul său dumnezeiesc vin de la Betlem (care se găsește la aproximativ 8 km la sud de Ierusalim) pe măgarul pe care îl mână Sf. Iosif. Este probabil că nu mai erau în peșteră, ci într-o casă, desigur găsită datorită păstorilor, casa în care magii vor veni să se închine lui Iisus.
12. Iisus a primit de bună voie să moară, pentru a-l mântui pe om, însă ca om desăvârșit, fără de păcat, nu era supus morții.

să-l aducă înapoi acasă. Dumnezeu i-a revelat lui Moise că acest lucru era ca pomenire a harului pe care îl dăruise primilor născuți ai evreilor, păzindu-i prin sângele mielului, în vreme ce Îngerul Său îi lovea pe primii născuți ai egiptenilor, imediat după primul Paște (Ieșirea 13).

Însă dacă această poruncă dumnezeiască era **un memorial al Paștelui** și a bunătății lui Dumnezeu pentru poporul Său Israel, ea îi amintea omului – protopărinților noștri Adam și Eva – că nu săvârșise voia lui Dumnezeu în Rai (primul născut al Evei trebuia să fie fiul omului și Fiul lui Dumnezeu) și **preînchipuia venirea lui Hristos**: era o prorocie. **Prin faptul însuși al nașterii lui Hristos, prorocia este împlinită.** De fapt, Maria dăruiește lui Dumnezeu Tatăl pe fiul ei unul născut, ca om, Care este și Fiul unic al Tatălui ceresc, ca Dumnezeu. Este un

lucru minunat: planul lui Dumnezeu este împlinit. Maria o răscumpără pe Eva. Hristos Se lasă adus la Templu ca semn de plinire a Legii față de evrei și de plinire a voci Tatălui Său ceresc. Templul fusese construit pentru El, pentru a-L primi: astăzi, el își găsește adevărata rațiune de a fi (dar pentru că evreii nu L-au primit pe Iisus ca Mesia, Templul va deveni nefolositor și va fi distrus, după prorocia pe care o va face El Însuși, înainte de Patima Sa - Lc 21, 6).

Aceste prime două aspecte, propriu-zis „biblice”, care Îl privesc pe Mesia, fac din această sărbătoare o sărbătoare hristologică, intim legată de cea de Crăciun și încheind, în plan liturgic, ciclul teofaniilor¹³, pentru că Hristos este centrul ei și că

13. Răsăritul nu are decât un ciclu liturgic anual, ciclul pascal, celelalte mari sărbători fiind considerate ca săbători „fixes” (izolate), însă Apusul a constituit încă de la libertatea Bisericii

ea se referă la Lege, care trebuia să pregătească venirea Sa, însă are și un puternic caracter pneumatologic, și chiar excepțional, pentru că Duhul Sfânt este omniprezent în ea. Acest al treilea aspect este pe de-a-ntregul profetic și neașteptat. El ar fi putut să treacă neobservat, căci Maria și Iosif erau oameni neînsemnați, discreți și smeriți, dar nu aceasta era voia lui Dumnezeu. Evanghelia ne spune că era la Ierusalim **un bătrân, Simeon**, care era „drept și evlavios” și „care aștepta mângâierea lui Israel”, adică venirea lui Mesia. Și Evanghelia spune un lucru extraordinar: **„Duhul Sfânt era asupra lui.”** Această frază este de o mare însemnătate teologică. Duhul Sfânt, într-adevăr, nu fusese încă revelat ca Dumnezeu, pentru că Iisus nu plinise încă iconomia mântuirii (este încă un prunc), nu fusese încă slăvit¹⁴. Cu toate acestea, Duhul Sfânt este prezent și lucrează. El este „asupra bătrânului Simeon”, adică locuiește în inima lui și îl călăuzește: i-a revelat că nu va muri înainte de a-L vedea pe Mesia, „Hristosul Domnului”, adică Unsul Tatălui, și El îl împinge pe Simeon la Templu chiar în acest moment. Aceasta înseamnă că iconomia Duhului este liberă și suverană: ea nu este supusă economiei Fiului. Duhul este Duhul Tatălui, după cum și Fiul este Fiul Tatălui, amândoi pur-

ced numai de la Tatăl, izvorul unic¹⁵. Aceasta înseamnă că viața nu este supusă legii, structurii, adevărului. Fiul ne plămădește, Duhul ne dă viața; Fiul ne arată adevărul, Duhul ne dă să îl trăim. Însă amândoi sunt liberi. Nu există ierarhie: economiile lor sunt legate, dar libere.

Hristos a venit în lume și lumea nu L-a primit, după cum spune Sf. Ioan în prologul său: L-a ignorat complet și chiar L-a respins. Religia evreiască oficială nu a văzut că Mesia a venit, pentru că era prizoniera propriilor idei, formalistă și exterioară¹⁶. Cât despre romani, care ocupă Palestina, toate acestea nu îi privesc: dumnezeul lor este împăratul lor pământesc, August. Și cu toate acestea, în acest pustiu duhovnicesc există un om extraordinar, care așteaptă, și crede în revelația pe care i-a făcut-o Duhul Sfânt: este **Simeon**¹⁷. Este onoarea omenirii. Duhul Sfânt a grăit în inima lui iar el a crezut. Merge la Templu chiar în momentul în care Maria și Iosif aduc acolo pe pruncul „lor”, Iisus. Îl primește în brațele sale. Duhul Sfânt îi spune: privește acest Prunc, El este Fiul lui Dumnezeu, Mesia, Mântuitorul lumii; primește-L, ia-L în brațele tale, strânge-L la piept, El este Dumnezeuul tău. Iar Simeon crede.

Admirabilă și de negrăit Întâlnire între două persoane, un bătrân și un prunc,

[313], în afară de ciclul pascal, care a fost soclul liturgic al tuturor Bisericilor, un ciclu de Crăciun, sau al teofaniilor. Întâmpinarea Domnului este sfârșitul acestui ciclu.

14. „Duhul nu era încă [dat], pentru că Iisus nu fusese încă slăvit.” (In 7, 39).

15. Sf. Irineu de Lyon (secolul al II-lea) spune că Fiul și Duhul sunt „cele două mâini ale Tatălui”, o minunată imagine trinitară ortodoxă.

16. Judecând după aparențele exterioare, și nu după realitatea lăuntrică.

17. Simeon, sau Symeon în greacă, înseamnă în ebraică: Dumnezeu a ascultat.

și între două lumi, cea veche, obosită și încărcată, și lumea nouă, reînnoită, purtătoare de viața veșnică, între Vechiul Testament și Noul Testament. Această întâlnire este unică, sublimă, minunată: este mângâierea tuturor dreptilor care de 2000 de ani (de la Avraam) au crezut, au sperat, au luptat pentru ca Mesia să poată veni, pentru ca Fiul lui Dumnezeu să Se poată întrupa.

Ce nădejde pentru noi toți, ce nădejde pentru toți cei care luptă în taină, în singurătate, disprețuiți și respinși! Adesea au impresia că sunt părăsiți, răul pare că iese învingător. Și cu toate acestea **Duhul Sfânt este prezent**. După cum spune frumosul canon bizantin al sărbătorii: „nu bătrânul Îl poartă pe Prunc, ci Pruncul pe bătrân”.

Iar Simeon, insuflat de Duhul, cântă o cântare admirabilă, care a devenit unul dintre cele mai frumoase imnuri ale Bisericii și se cântă în Răsărit la sfârșitul vecerniei, iar în Apus la sfârșitul Miezonopticii¹⁸, **Nunc dimittis – Acum slobozește**. De ce Sfântul Simeon spune: „Acum slobozește¹⁹ Doamne pe robul Tău în pace ...” ? Pen-

18. Poate fi cântată (sau recitată) în fiecare seară sau înainte de culcare. E regretabil că nu este folosită la înmormântarea creștină, pentru că ar fi perfect adaptată acestui ultim moment al vieții pământești.

19. Sau: „...lasă pe robul tău să plece în pace ...”. Ebraica permite ambele traduceri. Însă înțelesul este limpede: pot să plec în pace

tru că, **acum, știe că moartea nu mai este veșnică**, și că Cel Care o va învinge S-a născut. Poate deci să adoarmă în pace, pentru că nu va muri pentru totdeauna, ci va trăi iarăși, va învia, în și prin acest prunc Care este Hristos. Și mărturisește pe Domnul ca „Lumină a neamurilor”²⁰ și „slavă a lui Israel”: „**Lumina neamurilor**”, pentru că acestea erau în întunericul necunoștinței și Hristos le va arăta pe Dumnezeu, Dumnezeul unic; „**Slavă a lui Israel**” pentru că *poporul lui Dumnezeu* și-a îndeplinit misiunea: a născut după trup pe Mesia, Hristos, Unsul Domnului. Îndată după aceasta apare **Ana prorocița**, încă și mai bătrână decât Simeon, a cărei semnificație simbolică este aceeași. Duhul Sfânt a grăit unor simpli credincioși, care aveau însă o inimă curată.

20. Conform prorociei lui Isaia (8, 23-9, 1), citată de Sf. Matei când istorisește începutul propovăduirii lui Hristos (Mt 4, 13-17). Însă Simeon spune: „Lumină spre descoperirea neamurilor”, pentru că nu s-a împlinit încă: deo-cumdată este vorba doar de o prorocie.

Am putea observa că preotul evreu de serviciu nu a văzut nimic: a celebrat ritul după obicei, în chip formal, după cum face adesea clericii. Cu toate acestea, e un lucru mare a dărui un prunc lui Dumnezeu, un gest (și o rugăciune) care seamănă cu „jertfa” Canonului euharistic din liturgiile bizantină și galo-romană, cu o semnificație asemănătoare, deoarece oferim lui Dumnezeu ceea ce avem de la El, pentru îndumnezeirea întregii omeniri. Dacă preotul ar fi slujit duhovnicește, din toată inima, Duhul Sfânt i-ar fi arătat de bună seamă **Cine** era acest Prunc, și atunci L-ar fi dus nu numai în altar, în care intrau doar preoții, ci și în Sfânta Sfintelor, rezervată Marelui Preot. Templul nu ar fi fost distrus, iar fața lumii ar fi fost alta. A săvârși ritualurile formal și din obicei este un pericol care îi pândește pe toți clericii și care poate reduce tainele la a nu mai fi decât o cultură religioasă, în loc să îi lege pe oameni de Dumnezeu Însuși. Hristos va reproșa fără încetare această purtare clerului evreiesc, ca și teologilor (cărturarii) și așteților (fariseii), care Îl vor urî, mai ales datorită acestui formalism care uită duhul.

Această sărbătoare este cu adevărat universală: ea reunește cele două popoare, neamurile și evreii, Apusul și Răsăritul, ale căror puncte de vedere arată întreaga ei bogăție. Este unirea celor două cicluri liturgice, cel al teofaniilor (Crăciun) și cel al Paștelui. Începând cu această dată, la peste o lună de la solstițiul de iarnă, zilele încep să se lungească și soa-

rele progresează: în această Sfântă Întâmpinare găsim deja parfumul reînnoirii.

Acest aspect a fost dezvoltat liturgic în riturile occidentale, și mai ales în ritul roman antic. Probabil papa Ghelasie (492-496) a fost cel care a introdus această sărbătoare la Roma, pentru a contracara și a creștiniza marea sărbătoare păgână a Lupercaliilor, care sărbătorea la jumătatea lui februarie **întoarcerea soarelui** și la care se făceau procesiuni „lustrale” - adică de curățire²¹- care aveau adesea un caracter licențios. De aici instaurarea la Roma a unei mari **procesiuni cu lumânări** (candele), după binecuvântarea solemnă, care a dat sărbătorii numele ei occidental (**Chandeleur**²²) și caracterul de **sărbătoare a luminii**, care reia Cântarea lui Simeon („Lumină spre descoperirea neamurilor”) și care face din ea ultima dintre teofaniile ciclului de Crăciun²³.

Pr. Noël TANAZACQ, Paris

-
21. O convergență profetică, deoarece în Apus această sărbătoare s-a numit (și încă se mai numește) „Curățirea Fecioarei Maria”!
 22. Este celebră în Franța, și mai ales la Marsilia, la biserica Sf. Victor, pe locul unde Sf. Ioan Cassian și-a întemeiat faimoasa mănăstire, cu o curiozitate: se folosesc lumânări de culoare verde, numai pentru această sărbătoare. Procesiunea datează de la Sf. Isarn, abate la Sfântul-Victor în secolul al XI-lea.
 23. De la originea riturilor, Apusul are două cicluri liturgice: cel de Crăciun (sau al teofaniilor) și cel de Paște, în timp ce în Răsărit nu există decât unul, ciclul pascal.

PROCLAMAREA ANULUI 2024 ÎN PATRIARHIA ROMÂNĂ CA „ANUL OMAGIAL AL PASTORAȚIEI ȘI ÎNGRIJIRII BOLNAVILOR” ȘI „ANUL COMEMORATIV AL TUTUROR SFÎNȚILOR TĂMĂDUITORI FĂRĂ DE ARGINȚI”

(Catedrala Patriarhală, luni, 1 ianuarie 2024)

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 9 februarie 2023, a examinat referatul Cancelariei Sfântului Sinod privind declararea anului 2024 în Patriarhia Română ca „Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor” și „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”.

Propunerea Cancelariei Sfântului Sinod pentru două teme, omagială și comemorativă, pentru anul 2024, este argumentată în special prin creșterea accelerată din ultimii ani a numărului de oameni afectați de bolile clasice și de adicții multiple actuale.

Având în vedere că viața și sănătatea omului sunt daruri ale lui Dumnezeu, față de care Biserica își arată mereu grija și responsabilitatea, dedicarea anului 2024 unei atenții sporite către oamenii bolnavi sau afectați de dependențe (adicții, patimi) se va reflecta și în **plan social-filantropic**

și social-medical în instituțiile medicale înființate și administrate de Biserică (cabinete medicale, centre de recuperare, spitale), **dar și în instituțiile medicale de stat, prin cooperarea** dintre preoți și medici sau psihologi.

De asemenea, **comemorarea în anul 2024 a tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți** cinștiți în evlavia poporului român este un moment favorabil de sporire a rugăciunii pentru vindecarea bolnavilor și de apreciere a celor care îi îngrijesc pe cei bolnavi la casele lor sau în spitale.

Potrivit programului cadru (liturgic, cultural și mediatic),

I. În primul semestru al anului 2024 va fi tratată tema: „Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor”, care va fi prezentată astfel:

1. Forme ale pastorației și îngrijirii bolnavilor în Sfânta Scriptură;

2. Lucrarea pastorală a Bisericii și a slujitorilor ei pentru îngrijirea bolnavilor;
3. Lucrarea social-filantropică și medicală a Bisericii Ortodoxe Române.

II. În al doilea semestru al anului 2024 va fi tratată tema: **„Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”**, care va fi prezentată astfel:

1. Hristos, doctorul sufletelor și trupurilor noastre;
2. Sfinții doctori fără de arginți și sensurile cinstirii acestora;
3. Sfinții tămăduitori în istoria Bisericii.

În urma discuțiilor în plen, la propunerea *Comisiei pastorale, monahale și sociale*, **Sfântul Sinod a hotărât:**

• **aprobă declararea anului 2024, în Patriarhia Română, ca „Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor” și „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”;**

• **aprobă programul-cadru (teologic-educațional, cultural și mediatic) intitulat „2024 – Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor și Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”.**

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD
† DANIEL
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

CUVÂNT FILOCALIC

Din viața Părintelui Iosif Vatopedinul

„Acum, cerând rugăciunea lui Gheronda, voi aduna toate datele și îi voi scrie viața. (...) Acum, când fiecare dintre noi stă singur, suntem separați doar părelnic, cu trupul, ca să petrecem mai mult în isihie, așa cum ne-a poruncit Gheronda, dar de fapt suntem nedespărțiți și uniți. (...) Părintele Arsenie, care s-a făcut un adevărat isihast, îți urează din tot sufletul cele bune. Acum mai mult ca oricând, dar și în toată vremea, să ne întărească rugăciunile sfântului nostru Gheronda, ca și în omul nostru cel dinlăuntru să locuiască Hristos, precum spune dumnezeiescul Pavel, și astfel, «întru dragoste fiind înrădăcinați și întemeiați», să fim întăriți ca să înțelegem – împreună cu toți cei ce urmează rânduiala noastră, după predania Părintelui nostru duhovnicesc – «ce este lățimea și lungimea și adâncimea și înălțimea» și să cunoaștem «dragostea lui Hristos cea mai presus de

cunoștință¹». Da, iubitul meu frate, ca pătrunși fiind de dragostea Domnului nostru și ținuuți de ea, să ne rupem de lumea aceasta și de pricinile ei, care sunt o mare piatră de poticnire pentru generația de astăzi. Primește îmbrățișările fraților. Te îmbrățișez și eu din tot sufletul și aștept scrisoarea ta dragă. Iosif »². „**Dragostea, după calitate, este asemănarea cu Dumnezeu, pe cât e cu puțință muritorilor. Iar după lucrare, este o beție a sufletului. După însușire, este izvorul credinței, adâncul fără fund al îndelungii-răbdări, oceanul smereniei.**” În acest chip frumos și cuprinzător vorbește Sfântul Ioan Scărarul despre virtutea evanghelică a dragostei.

După 23 de ani de viață monahală, Părintele Iosif ajunsese la acea stare duhovnicească

1. Cf. Efeseni 3, 16-19.
2. Gheronda Iosif Vatopedinul, Scrisoare către monahul Pantelimon, Noul Schit, 16 septembrie 1959.

că ce îi îngăduia să se ascundă sub „mantia călugărească” a ascultării și a slujiri iubitoare de osteneală, a isihiei și a rugăciunii lăuntrice. Principiul lui era: **Trăiește în ascuns!**

Rareori pomenea despre trăirile sale duhovnicești. Întotdeauna îi avea ca dreptar pe Părintele său duhovnicesc sau pe Sfinții Părinți.

Spunea: „*Greu este să dobândești dumnezeiescul har, dar și mai greu este să îl tăinuiești*”. De aceea, accentua: „Părinții noștri nu erau ca noi (din smerenie și din noblețe spunea «noi», referindu-se și la sine), care, de îndată ce trăim o mică mângâiere duhovnicească, o și trâmbițăm.” Ei, deși erau la măsuri atât de înalte, știau că aceste lucruri erau ale lui Dumnezeu, și nu ale lor. Ale lor erau altele. Prin cuvintele „ale lor erau altele” înțelegea patimile și neputințele omenești, pe care ei le biruiseră prin rugăciune, prin nevoiță și prin agonisirea sfințelor virtuți. Însă, deși simțeau că se înălțaseră mai presus de patimi, știau că **prin delăsare** puteau aluneca iarăși în patimi și în păcate și de aceea se păzeau mereu în **hotarele smereniei**.

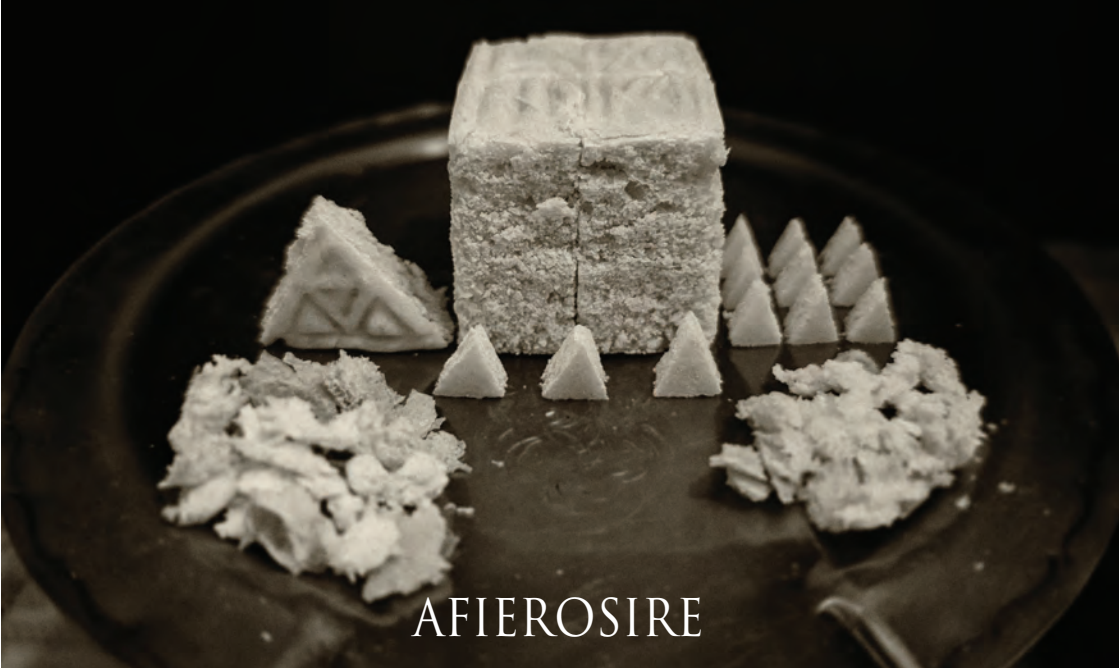
Cu privire la problemele de sănătate, Părintele Iosif sfătuia cu foarte mult discernământ. Din cele pe care le învățase din viața plină de experiență și de jertfa de sine a Sfântului Iosif, dar și din propria lui cercare și din citirea cuvintelor Sfinților Părinți, îndeosebi a povețelor Sfântului Nectarie, scria despre aceasta:

„Ne scrii vag că ești bolnav. Și eu simt că suferi mult, ba și că ai slăbit foarte tare. De ce faci așa și nu te îngrijești deloc de tine? Nu știi că se va slăbăni trupul și îți vei pier-

de apoi și lucrarea duhovnicească? Trupul nostru este o armă. Dacă o stricăm, vom fi luați robi, pentru că nu vom mai opune nicio rezistență. Noi aici suntem mai mulți, iar dacă unul cade, celălalt se va îngriji de el; dar de tine, care nu ai încă un loc al tău, cine se va îngriji acolo? Nu fi nepăsător față de sănătatea ta, mai târziu îți vei da seama că și aceasta este o lipsă de măsură!”

Ne sfătuia să fim cu luare-aminte la problemele de sănătate, ca să nu ne îmbolnăvim din neputarea noastră de grijă. Avea mereu în minte învățăturile și descoperirile duhovnicești pe care i le înfățișase Sfântul Iosif. Scria: „Văd la mine însumi, din cercare, ce lucru prețios este sănătatea. Când o am, și îndatoririle duhovnicești mi le fac, și pe alții îi slujesc. Însă când mă doare ceva nu fac nici una, nici alta, ba mai degrabă devin povară pentru ceilalți. Desigur, nu vorbesc de acele boli obișnuite, care vin și pleacă fără să le pricinuim noi. Mă refer la atenția pe care trebuie să o avem ca să nu ne îmbolnăvim din neputarea noastră de grijă, mai ales când trupul este firav și bolnăvicios și cumva predispus la asta. Dacă vezi că trupul îți tremură și amețești, fiindcă nu îl hrănești îndeajuns, nu înțelegi că îl nedreptățești în privința mâncării? Nu te uita că altul trăiește mâncând puțin sau ajunând și nu te sili să faci ca el! El are alt organism. Sfântul Vasile cel Mare sublinia deosebirea dintre oameni și dădea o pildă înțeleaptă, spunând că pe cât se deosebește fierul de iarbă, pe atât se deosebește un organism de altul.”

Cules de părintele Lucian Podar

AFIEROSIRE

Ce înseamnă **afierosirea**?

ἀφιερώω (*afieròno*) = a se sfinți, a se consacra.

Verbul grecesc își găsește corespondent în latinescul *oblatio*, care înseamnă oferire, aducere.

Cel dintâi sens al afierosirii este cel de aducere, punere înaintea a Darurilor, a pâinii și vinului pentru Euharistie.

Darurile aduse de credincios la Altar sunt aduse Domnului, **afierosite** Lui. În cadrul Sfintei Liturghii, acestea vor deveni Trupul și Sângele lui Hristos.

Orice lucru, gest sau gând dedicat Domnului, poate fi numit **afierosit**.

Așa este **biserica, clădire afierosită**, dedicată lui Dumnezeu, loc de întâlnire a omului cu Creatorul său.

Afierosire este și închinarea, consacarea lui Dumnezeu a **unei persoane**, cum este și sfințirea unui preot prin Taina Hirotoni-

ei, prin care acesta se consacră, se dăruiește slujirii lui Dumnezeu, **se afierosește**, încredințându-se Lui.

În Vechiul Testament, **toți pruncii întâi născuți** de parte bărbătească, erau aduși la templu și **afierosiți**, închinați Domnului. Fecioara Maria și bătrânul Iosif, la 40 de zile după nașterea lui Iisus, au adus Pruncul la Templu, spre a-L încredința lui Dumnezeu, după Lege.

Afierosirea este:

- aducerea darurilor de pâine și vin spre a fi prefăcute în Trupul și Sângele Domnului;
- oferirea unui lucru, gest, gând spre a sluji Domnului (ex. biserica);
- consacarea unei persoane în slujba lui Dumnezeu (ex. hirotonirea);
- forma de ascultare a Legii vechi și de dăruire de Sine a Domnului Iisus Hristos prin aducerea Sa la templu.

CÂND INIMA SLĂBEȘTE, CE-I DE FĂCUT?

Sufletul este creat de Dumnezeu, ceea ce înseamnă că se înrudește cu Acesta. Este imaterial, dar nu este duh deplin, așa cum este Preasfânta Treime. La sfârșitul unei zile de muncă sau a unei săptămâni, simțim că trupul obosește și nu mai avem aceeași forță fizică precum la început. Mai mult, la vârsta senectuții, de obicei, se simt încetiniri ale funcțiilor fizice și chiar psihice. Dar sunt cazuri în care trecem prin dezamăgiri, dureri interioare, uneori greu de controlat. Simțim că obosim și cu sufletul. Ce este de făcut ca să nu ne vlăguim duhovnicește?

OSTENIT-A ÎN MINE DUHUL MEU!

În Psalmul 142, 4, care se găsește la finalul celor șase psalmi ai Utreniei, în Paraclise și Acatiste, la slujba aghesmei și în alte locuri, poetul spune: „*Ostenit-a în mine duhul meu*, inima s-a tulburat în mine”. Verbul „a osteni” în original este *וָתַפ* (*’at̄ap*) și înseamnă „a slăbi (în intensitate, ca putere), a leșina, a fi sfârșit, a fi cuprins de angoasă, a da deoparte, leșin¹”; același verb se găsește și în Psalmul 106,5 unde ni se amintește că „(Unii) au răătăcit în pustiu, în loc fără de apă, ... (erau) flă-

mânzi și însetați, *sufletul în ei se sfârșea*”². În Psalmul 76, 4 se spune că „s-a împuținat duhul meu”, înțelesul fiind următorul: „atâta vreme cât psalmistul s-a gândit la Dumnezeu, s-a bucurat, dar când s-a închis în sine rumegând mereu aceleași gânduri, a fost cuprins de neliniște. Fericitul Augustin comentează: «de la amintirea lui Dumnezeu omul a trecut la pălăvrăgeala cu oamenii și și-a pierdut liniștea»”³. În Isaia 57, 15, în original, chiar Dumnezeu subliniază că, deși El este transcendent, totuși întărește, dă putere celor slabi la suflet: „Eu locuiesc în loc înalt și sfânt și împreună cu cel zdrobit și smerit cu duhul ca să însuflețesc duhul celor smeriți și să însuflețesc *inima celor zdrobiți*.”⁴.

2. În Ps. 60, 3 ne rugăm: „Ascultă, Dumnezeule, implorarea mea, ia aminte la rugăciunea mea. De la marginile pământului spre Tine am strigat când s-a sfârșit inima mea”.
3. LXX, 4/1, pp. 203. Tot în acest sens Sfântul Isaac Sirul scrie: „Veghea în contemplare și viețuirea cunoscătoare (conștientă și cu temeieri biblice și patristice) îl fac pe acela care a împlinit ostelile trupesti, ... să se apropie de viețuirea treptei duhovnicești; sunt de ajuns pentru aceasta despărțirea de oameni, trezia și sărguința minții”. Sfântul Isaac Sirul, *Cuvinte către singuratici despre viața duhului, taine dumnezeiești, pronie și judecată*, Partea a II-a, Ediția a II-a, Studiu introductiv și traducere diac. Ioan I. Ică jr, Deisis, Sibiu, 2007, p. 120.
4. Traducerea textului original ebraic redată din LXX, 6/1, p. 269.

1. LXX, 6/1, p. 334. The Strongest, p. 1546.

Una din interpretările Ps. 142, 4 este aceasta: „Sufletul meu s-a întristat întru mine și s-a mâhnit, și s-a împușinat de covârșitorul necaz, iar inima mea s-a tulburat și se bătea înlăuntru meu de strâmtorare.”⁵.

OBOSEALA ȘI UZURA PSIHICĂ

Dicționarul de specialitate traduce ^{ῥῆμα} *ῥῆμα* prin „a fi slab, a fi slăbit, a leșina”⁶; alte locuri unde se găsește acest radical sunt: Fac. 25, 29: „Odată însă a fiert Iacov linte, iar Isav a venit *ostenit* de la câmp”. „Ascultă Israele, voi astăzi intrați în luptă cu dușmanii voștri; să nu slăbească inima voastră, nu vă

temeți, nu vă tulburați.” (Deut. 20, 3). „Și *s-au topit de frică* toți locuitorii Canaanului ...” (Ios. 2, 9). „La ce bun să mai fiți bătuți, voi, care adăugați fărădelege? Capul întreg (a ajuns) în durere și inima cu totul în întristare” (Is. 1, 5). „De aceea orice mână se va slăbănogi și tot *sufletul omelesc se va înfricoșa*” (Is. 13, 7)⁷. Din textele citate până acum înțelegem că omul sim-

5. Cuviosul Eftimie Zigabenu, Sfântul Nicodim Aghioritul, *Psaltirea în tâlcuirile Sfinților Părinți*, Editura Cartea Ortodoxă, s.a., s.l., p. 773.

6. The Brown Driver, p. 742. Vezi și Fc. 30, 42, La. 2, 12.

7. Un înțeles asemănător din Noul Testament al inimii sfârșite, tulburate pot fi următoarele locuri: Mt. 15,32; Mc. 8,3; Lc.18,1: „... cum trebuie să se roage totdeauna și să nu-și piardă (ἐγκακέω) nădejdea”; Ef. 3, 13: „De aceea, vă rog să vă pierdeți cumpătul (ἐγκακέω) din pricina necazurilor mele pentru voi; ele sunt slava voastră”; Evr. 12, 3: „Luați aminte dar la Cel ce a răbdat de la păcătoși asupra Sa o atât de mare împotrivire, ca să nu vă lăsați osteniți, slăbind (ἐκλύω) în sufletele voastre”. James Strong, LL.D., S.T.D, *The Strongest Strong's Exhaustive Concordance of the Bible*, Zondervan, Grand Rapids, Michigan, 2001, p. 373.

te cum în sufletul său, care presupune principiul vieții sale, din diferite motive se întinde, se răspândește frica; inima aproape că încetează să mai bată, ceea ce aduce o devastare interioară de necontrolat. Un alt sens ne este dat de durerea în care Iacov se găsea după pierderea lui Iosif, chiar dacă i s-a zis că fiul său este în viață: „Și l-au vestit, zicând: «Iosif, fiul tău, trăiește ...». *Inima lui Iacov însă rămase rece și nu-i credea pe ei.*” (Fac. 45, 26).

Așadar, motivele pentru care inima sau viața omului se tulbură pot fi de natură materială: lipsa hranei (Fac. 47, 13), de natură afectivă – pierderea unui copil (Fac. 45, 26), de o natură interioară, psihică, nedefinită (Ps. 142, 4), din cauza păcatelor (Is. 1, 5), din cauza pierderii propriei vieți (Deut. 20, 3). Toate acestea, în limbaj modern, devin cauze ale angoasei și ale depresiei.

RIDICAREA PRIN REMEMORAREA TRECUTULUI

Revenirea dintr-o situație critică, personală sau comunitară, se lucrează prin amintirea momentelor salvatoare din trecut pe care Dumnezeu le-a făcut (Ps. 142,5) și care devin suportul pentru prezentul delirant: „Mi-am adus aminte de zilele de demult și am cugetat la toate lucrările Tale, la faptele mâinilor Tale cugețam”. Acesta este un motiv care se găsește în Ps. 22, 4-6, Ps. 71, Ps. 77, 6, 12⁸ și este

8. „Câte le-am auzit și le-am cunoscut și părinții noștri ni le-au povestit, n-au fost ascunse de

un loc clasic al apologiei biblice pentru sensibilitatea lui Dumnezeu de a ne ajuta: în obscuritate Domnul nu tace, nu rămâne indiferent, ci intervine⁹.

SFINȚII PĂRINȚI NE ÎNCURAJEAZĂ!

Autorii Septuagintei, în Ps. 142, 4 au redat „a osteni” prin verbul ἀκηδιάω¹⁰, care, la rândul său, a generat substantivul *akedia* (ἀκηδιά), *tristete*, prin care înțelegem: moleșeala, descurajarea, lăncezeala, sila, urâtul, lehamitea, plictisul, toropeala, amorțeala, somnolența. Pentru Sfântul Simeon Noul Teolog ea este „moartea sufletului și a minții”. Este atât de primejdioasă încât este cea mai grea dintre „cele opt patimi întâistătătoare ale răutății”, și „nu este patimă mai rea decât dânsa”¹¹. De aceea se recomandă lacrimile pentru păcate, cântarea psalmilor, rugăciunea, convorbirea duhovnicească¹², pocăința, spovedania.

Descurajarea și amărăciunea sunt cauze care vin de la lume, de la cel rău, din diferite contexte, din dorința de a avea și întristarea că nu căpătăm ce râvnim, de la

copiii lor pentru generația următoare, ci le-au vestit laudele Domnului și faptele puterii Lui ...” (Ps. 77, 3-4).

9. Gianfranco Ravasi, *Il libro dei Salmi, Commento e attualizzazione*, Volume III, EDB, Bologna, 1984, pp. 888-889.

10. LXX, 4/1, p. 334.

11. Jean-Claude Larchet, *Terapeutica bolilor spirituale*, Editura Sophia, București, 2006, pp. 167-178.

12. *Ibidem*, pp. 501, 504-505, 513.

neatenția noastră; cum reacționăm la ele? Prin *rugăciune*: „Iată ce mare folos aduce rugăciunea neîncetată către Dumnezeu; roadele ei sunt mântuirea, pacea, izbăvirea de patimi, lărgimea, bucuria în Duhul Sfânt, întărirea sufletului”¹³. Dar mai ales *prin participarea la Sfânta Liturghie*: „Aceasta este duh și viață ... Omul se restaurează, se înnoiește și se mântuiește neîncetat prin Preacuratul Trup și Sânge al lui Hristos, se îndumnezeiește. La săvârșirea ei trebuie să participăm întotdeauna cu bucurie și cu frică, cu iubire față de Dumnezeu și a unora față de alții.”¹⁴.

Prin *stăruință în virtute*: „Ai uitat că sfinții au izbutit, *prin stăruință*, să păzească voia dumnezeiască atunci când erau îndurerăți, prigoniți, loviți și batjocoriți chiar de cei de un neam cu ei?”¹⁵. *Prin postire*, pentru că „acesta vindecă aceste traume din sufletul omului și șterge urmele păcatelor din om, din mintea și inima omului, din conștiința sa”¹⁶.

13. Sfântul Ioan din Kronstadt, *Liturghia – cerul pe pământ, Cugetări mistice despre Biserică și cultul divin ortodox*, Ediția a II-a, Deisis, Sibiu, 2002, p. 295.

14. *Ibidem*, p. 168.

15. Arhimandritul Efrem Vatopedinul, *Gheronda Iosif Vatopedinul, un surăz din veșnicie*, Traducere din limba greacă: Mănăstirea Diaconesti, Ediția a doua, Editura Bonifaciu, 2021, p. 240.

16. Adăugăm aici și un citat din Sfântul Petru Damaschinul: „Toată lucrarea trupeză, adică postul, privegherea, psalmodierea și citirea, liniștirea și celelalte, se face pentru a se curăța mintea. Iar mintea fără plâns nu se poate curăța, ca să se unească cu Dumnezeu în ru-

„Să încerci, pe cât cu putință, să muncești, să ai preocupări ..., să nu te afle cel viclean singur și să te ispitească cu gânduri. Să lucrezi mult, până simți c-ai oboseit ...”¹⁷.

Ceea ce am încercat să exprimăm aici este faptul că, la oboseala psihică și sufletească a fiecăruia dintre noi, Sfânta Biserică și știința cea bine intenționată ne ajută să ne tămăduim și împlinim.

Preot Cristian Prilipceanu

găciunea curată, care o răpește din toate înțelesurile și o face fără chip și fără formă.” Preot Coman Constantin, *De ce postim sau Eliberarea de noi înșine*, Editura Bizantina, București, 2021, pp. 62, 117.

17. Sfântul Porfirie Kavsokalivitul, *Strigați-mă, și vă voi ajuta*, Sophia / Metafrază, București, 2020, p. 110.

GENDER,

ALEGEREA DE A FI SAU A NU FI

bărbat vs. femeie

Dintru început voi spune, după cuvântul Sfântului Siluan, un mare ascet al Sfântului Munte, că oamenii nu sunt buni sau răi, ci el împarte altfel, spunând că sunt cei care îl cunosc pe Dumnezeu și cei care nu Îl cunosc. De aici și două moduri diferite de a gândi viața și, mai ales, cum se trăiește ea.

Mă voi adresa, după cum și titlul anticipează, abordând subiectul *gender* (gen), nu persoanelor în cauză sau rolului exponențial al nomenclaturii, ci acelor persoane care aleg să rămână firești (în conformitate cu firea dată lor sau a acceptării sexului biologic de la naștere), respectând credința lor. Întâi de toate, suntem chemați la iubire, nu la toleranță (!), deoarece toleranța înseamnă o lipsă de iubire înlocuită cu o resemnare dusă până la indolență. Noi, creștinii, cei care iubim și trăim după Evanghelia lui Iisus Hristos, nu recunoaștem aceste forme de toleranță, de pildă, „tolerați-vă unii pe alții, precum Eu v-am tolerat pe voi, ci, „iubiți-vă unii pe alții”. Dacă iubim creația cu toată frumusețea și armonia ei, cu atât mai mult vom iubi omul, așa cum este el, potrivit cu starea noastră lăuntrică. Cine cunoaște harul lui Dumnezeu, din experiență poate spune

că iubirea este acest har ce imprimă o stare de prezență continuă a dragostei, nu doar un sentiment care funcționează pe principiul emisie – recepție (am dat, am primit).

Apoi, cuvântul „nu judecați, ca să nu fiți judecați” este cât se poate de actual. Judecata trebuie înțeleasă în conformitate cu etimologia cuvântului: *crisis*, adică în a nu-l pune în *criză* pe celălalt. Sigurul ce poate fi pus în criză este doar propriul sine, „să se cerceteze/judece omul pe sine”.

A nu judeca, nu înseamnă a-ți anula spiritul de observație și claritate al realității în care ești chemat să trăiești. Asadar nu judecăm, adică condamnăm (dăm sentințe în postura de judecător, statut care îi aparține în exclusivitate lui Dumnezeu), ci, dimpotrivă, cerem, în rugăciune, mila și ajutorul lui Dumnezeu pentru tot omul, ne adâncim în cunoașterea propriei credințe, mai ales, trebuie să nu uităm dragostea care „nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr, toate le suferă... dragostea nu cade niciodată” (1 Corinteni 13, 5-8).

Acum însă, să spunem ce am observat despre problematica *gender*. Voi începe așadar, nefiind un studiu de acuratețe și precizie academică, cu o poveste, după

care voi puncta anumite aspecte ale realității subiectului în cauză.

A fost o dată, ca niciodată, familia. Ea era formată dintr-un bărbat și o femeie, care erau legați și într-o formă publică, încât numai din relația lor intimă puteau să dobândească copii. Pe atunci mamele erau cele care, potrivit componentelor lor fiziologice, puteau primi copii în pânțele (uterul natural), pe care apoi îi nașteau și creșteau. Ei formau împreună familia, adică, tatăl, mama și copiii.

În această desfășurare, ei trăiau pe două axe fundamentale, una orizontală, cea a sexualității, a diferențelor morfologice dintre femeie și bărbat, și o altă axă, verticală, cea generațională, care lega fiecare persoană de propriile rădăcini, genealogice, originare, până la propriile vocații, ca depline înfloriri ale persoanei.

Este cam ceea ce numim astăzi, sociologic, „proiectul parental”. Pentru cine mai folosește cuvântul cel vechi și profund se zice *familie*, unii insistă să-i adauge și adjectivul, de cele mai multe ori înțeles eronat, tradițională (mai precis, este *naturală*).

Dacă povestea a atras atenția, putem continua. După ce noile teorii eugenetice au fost promovate, totuși pentru un segment al populației foarte redus și „rafinat”, unii au dorit ca aceste idei să poată fi incluse în plafonul general al serviciului public, astfel încât mai era un pas până când cel o dată născut să își aleagă liber propria identitate în funcție de orientarea sa sexuală ne/definită, dar afirmată/postulată ca sâmburele personalității intrinseci.

Definirea sexualității în relație cu modul de gândire a acesteia în modernitate

Sexualitatea devine un produs ce armonizează procesele naturale și culturale. Este relațională și adaptabilă. Un model simplificat prin care mulți privesc sexualitatea ar fi următorul: două elemente, natura, gene hormonale complexe, ce pornesc de la sexualitatea cerebrală la expresia structurală, și cealaltă, ambientală, socio-culturală.

Este încurajată capacitatea de a alege ce implică libertatea și voința. Alegerea va determina și comportamentul. Câteva cuvinte vom spune despre plasticitatea creierului, care este influențată toată viața de comportament, de acțiunile repetitive, memorie, de substanțe chimice, precum medicamentele, sau de diferite boli. Capacitatea de expresie a identității sexuale este dată de mecanismele cerebrale și psihologice: gene, componente ce sunt asimilate în creier ca și circuite ce sunt activate prin empatie (neuronii oglindă). De aici, înțelegem inclusiv posibilitatea inducerii, prin manipulare mediatică, a di-

verselor comportamente, în special în rândul tinerilor.

CONSIDERAȚII ISTORICE

În 1886, neuropsihologul Richard von Krafft lega patologiile sexuale de cauzele psihice. La începutul secolului al XX-lea, Freud, autor al teoriei pansexuale, un revoluționar al domeniului, a observat cum anumite boli ale minții erau în relație cu sexualitatea. În 1948, *Raportul Kinsy* publică peste 17.000 de interviuri cu privire la sexualitatea diferențiată, bărbat – femeie. În 1966, Marters și Johnson publică volumul *Human Sexual Response*, argumentând aspecte clinico-terapeutice având la bază înregistrarea reacțiilor anatomice și fiziologice a comportamentului sexual a 700 de persoane timp de 11 ani. În 1975, Helen Singer va avansa teorii terapeutice în privința disfuncțiilor sexuale. Aici sunt analizate, pe lângă aspectele instinctuale, anumite stereotipuri, activitatea mentală, deci o serie de factori externi precum afectivitatea, emoțiile și relațiile.

Cercetări noi converg asupra formării unei noi discipline numită „Neuropsihofiziologie” care analizează comportamentul sexual. Acesta nu depinde doar de receptorii specifici din *Sistemul Nervos Central*, ci vine elaborat de scoarța cerebrală și apoi de o întregă structurare a gândului. De aici, teoriile relative ale sexualității psihologice.

„Dorința sexuală, a bărbatului și a femeii începe la nivelul creierului și se condi-

ționează cu sufletul prin simțuri, apoi prin trup, în această minunată diversitate ce caracterizează bărbatul și femeia în complementaritatea lor. În centrul dorinței se află relația, elementul constituent al sexualității, și descoperirea”¹.

RĂDĂCINI CULTURALE ȘI SOCIALE ALE TEORIEI GENDER

Ideologia *gender* ia naștere la început în ambientul medical-sexologic (Kinsey, Benjamin, Money), apoi filosofico-politic (Marcuse, Levi Strauss, Simon de Beauvoir, Foucauld, Derrida) realizând o legătură istorico-culturală cu mișcarea feministă radicală (Firestone, Witting, Butler, Kristeva). A doua mișcare feministă atinge acest aspect al diferențelor sexuale, insistând asupra elaborării unor studii cu privire la autonomia femeilor. Acest model a fost introdus în Franța de către Luce Irigaray, iar în Italia prin Libreria della Donne, din Milano.

DIFERENȚA SEXUALĂ – ASPECTE ȘTIINȚIFICE

Relevanța diferențierii sexuale este observată în termeni biologici, psihologici și simbolici. De la început propun spre reflexie o formula logico-matematică². Dacă

1. Gennaro Bruno, *La medicalizzazione della sessualità*, Temi scelti di Bioetica, pg. 31.
2. Chiara Atzori, *La differenziazione della sessualità*, Temi di bioetica, pg. 98.

A (femeie) și B (bărbat) sunt diferiți cum vor putea A+A sau B+B să fie egali cu A+B?

După epocile în care se promulga triumful rațiunii, asistăm astăzi la o dictatură a non-raționalului, evaluarea standardului de calitate a vieții fiind dat de legile emoțiilor și ale impulsurilor. Bărbații și femeile sunt diferiți biologic, cu corpuri sexual diferite, cu un evident rol simbolic care nu poate fi negat de o ideologie care dorește să separe sexualitatea de gen. Ființa umană poartă demnitatea identității bărbat și femeie, de la cele ce se pot observa (fenotip) la aspecte psihologice unice ale fiecăruia, la atitudini diferite în fața diferitelor activități și răspunsuri specifice: abilitățile stereo spațiale, memorie și limbaj, precum și răspunsul în fața situațiilor de stres³. Orice identitate este sexuată de prima celulă, imediat după uniunea gameților.

Negarea revelatoare a diferențierilor introduce o eroare fundamentală în mo-

3. *Journal of Neuroscience*, n. 29, 2009, pg. 14265-14270.

dul firesc de a vedea omul. Noile modele „culturale” nu pot acționa decât reducționist și abstract, omul este cu mult mai mult decât materia amorfă și reconstruibilă în funcție de impulsurile plăcerii, ca și cum ar fi ceva inert și asexuat. Diferența implică o chemare la o relație, ca o anexă la compoziția biologică, relația presupune o diferență, o complementaritate, o întâlnire, un dialog, și la nivel microscopic, precum și în cel social.

Fiecare caracteristică a organismului este influențată de ceea ce uneori simplist numim ambient, în termeni științifici se numindu-se *epigenetica*. Structural vorbind, ca și componenți ai materiei vii, suntem chemați într-o relație. Un autor american, cu studii interdisciplinare de fizică, psihanaliză și medicină, spune că noi oamenii suntem o minte „cuantică”, pentru că materia însăși este constituită din relație, interacție și dinamism.

Factorii dominanți care conduc către diferențierea sexuală sunt desigur de fac-

tură genetică, și se numesc hormoni gonadici. Acești au un rol deosebit inclusiv în dezvoltarea sexuală și sunt susținuți de hormonii sexuali. Acum are loc determinarea specifică: bărbat/femeie, 46XY/46XX. Determinarea sexuală reprezintă procesul prin care gonada bipotentă se dezvoltă în testicul sau ovar. Diferențierea sexuală se referă la structurile reproductive. Evidența acestor lucruri se bazează pe zeci de ani de experimente științifice, fiind observată multiplicarea, migrarea și organizarea celulară specifică ce comportă formarea structurii morfologice. Totul este recognoscibil și, de asemenea, ireversibil și se întâmplă în procesul dezvoltării (embriogeneza și formarea fătului).

Încă o diferență notabilă este organizarea limbajului, mă refer în special la specificitatea aparatului fonetic diferențiat între bărbat și femeie. De asemenea, există diferența micro-structurală între cele două sexe, la nivel anatomic. Să nu uităm importanța fundamentală a comportamentului părinte-copil, în special a rolului matern, înainte și după naștere, relația noului născut cu corpul în care a stat nouă luni, alăptarea, etc. Aspectul recunoașterii senzoriale este înaintea celui rațional.

Cercetările mai noi au demonstrat cum comportamentul părinte/copil poate fi generat inclusiv pe calea neurotransmițătorilor și a hormonilor specifici. În special, în comportamentul matern și impactul la nivelul auditiv – vizual. Cum să aduci un copil, născut printr-o mamă surrogat, și să-l pui în brațele a două persoane de

aceiași gen, care spun că îl vor crește cu dragoste? Câte problematice etice și inclusiv duhovnicești reies de aici?!

Este bine de amintit un studiu în care se spune că frecvența tulburărilor psihiatrice, a consumului de substanțe stupefiante este considerabil mai mare la persoanele cu orientare homosexuală, deci un alt aspect de care să ținem seamă, mai ales dacă în viitor vom fi martorii augmentării adopțiilor⁴. Relația părinți, mamă/tată, și copilul este cea care formează în cel din urmă primele reguli de conviețuire socială, oferind în familie primele experiențe.

Cu ajutorul experimentelor de rezonanță magnetică funcțională (fMRI) s-a vorbit în ultimii ani despre neurobiologia comportamentului genitorial. Aici vorbim de hormoni specifici care au rol în dezvoltarea relațiilor sociale, aceștia își încep „activitatea” ca o consecință a legăturilor genitoriale. Din descrierea circuitului cerebral (hipotalamus-mezencefal, limbic, paralimbic și cortical) s-a putut observa cum este relația dintre părinții sexual diferiți și copiii lor. Prin urmare, sexualitatea cerebrală nu poate fi separată de restul proceselor vitale și cognitive, emoție, atenție, motivație, compasiune.

CONCLUZII

Gender

- Se definește ca aparținând unuia dintre cele două sexe din punct de vedere cul-

4. MG Flores S. Kobkin, *Sexual Transmitted Infections*, 2008, p 509-511.

tural, fără a se lua în considerare sexul biologic al persoanei.

- Se recurge apoi la tranziția de gen.

Hormonii administrați de obicei adulților sunt pentru cei cu afecțiuni precum endometrioza, cancerul de prostată sau de sân, iar în rândul copiilor sunt folosiți pentru a opri o pubertate precoce. De ceva vreme, acești hormoni sunt prescriși off-label (adică după alte metode decât cele descrise în prospect) și adolescenților *trans*, astfel încât aceștia să nu dezvolte caracteristici sexuale care să fie apoi modificate odată cu trecerea timpului sau prin intervenție chirurgicală.

- Utilizarea estrogenilor și antiandrogenilor afectează și funcțiile cognitive și emoționale ale unei persoane. În special, în timpul tratamentului poate apărea o reducere a libidoului sexual și o creștere a agresivității. Scăderea estrogenului poate determina unele tulburări și simptome, atât de natură neurovegetativă (bufeuri, transpirații abundente, palpitații și tahicardie, modificări ale tensiunii arteriale, tulburări de somn, amețeli, uscăciune vaginală și mâncărimi genitale), cât și de ordin psiho-afectiv. Foarte des, la sfârșitul unei tranziții complete de gen de la bărbat la femeie sau invers, pacienții regretă, întrucât daunele sunt ireversibile (!).

- Revista științifică *Archives of Sexual Behavior* a publicat un studiu intitulat „Persoanele tratate pentru disforie de gen cu tranziții medicale și/sau chirurgicale care au făcut ulterior detranziție: un sondaj de 100 de-trans”.

Iată câteva pasaje din rezumat: „Scopul studiului a fost de a descrie o populație de indivizi care au experimentat disforie de gen, acum au ales să treacă printr-o tranziție medicală și/sau chirurgicală și apoi detranziție prin întreruperea medicamentatiei, supuși unei intervenții chirurgicale pentru a inversa efectele tranziției. [...] Motivele de tranziție au fost variate și au inclus: au suferit discriminare (23,0%); simțindu-se mai confortabil, identificându-se cu genul de naștere (60,0%); îngrijorare cu privire la potențialele complicații medicale datorate tranziției (49,0%); au ajuns la concluzia că disforia lor de gen a fost cauzată de ceva specific, cum ar fi traume, abuz sau o anumită afecțiune mintală (38,0%). Homofobia sau dificultatea de a se accepta ca lesbiană, gay sau bisexual a fost citată de 23,0% ca motiv pentru tranziție și detranziție ulterioară. Majoritatea (55,0%) au considerat că nu au primit o evaluare adecvată de la medici sau profesioniști din domeniul sănătății mintale înainte de a iniția tranziția și doar 24,0% dintre respondenți și-au informat medicii că au făcut detranziție”.

Subliniem din date: majoritatea oamenilor au decis de-tranziția pentru că doreau să se „întoarcă” la sexul lor biologic; 38% au înțeles că în spatele alegerii de a „schimba” sexul a existat o traumă; majoritatea dau vina pe medici pentru aceasta tranziție pe care ulterior au regretat-o.

**Pr. Gabriel Popescu,
Torre Spaccata (Roma)**

CUVINTELE CELE MAI VALOROASE

de *Luiza Moșteanu*

A fost odată un tată care avea trei fete. Într-o zi le cheamă la dânsul și le spune:

– Am să vă dau la fiecare câte o pungă de galbeni. Mergeți în lume și căutați trei cuvinte valoroase. Aceleia dintre voi care le va găsi pe cele corecte am să-i dăruiesc jumate din averea mea.

Fetele luară pungile cu galbeni și porniră în lumea întreagă. După câteva luni se întoarseră la tatăl lor. Tatăl, întorcându-se către fata cea mare o întrebă: Ce cuvinte ai găsit în lume?

Fata îi răspunse:

– Cuvintele cele mai valoroase tată sunt acestea: Frumusețea, Curajul și Inteligența.

– Bine ai găsit, spuse tatăl. Dar tu ce ai găsit? Și se uită spre fata cea mijlocie.

– Tată, eu am găsit cele mai importante cuvinte din întreaga lume. Uite: Bogăția, Faima și Puterea. Fără ele nu poți să trăiești.

– Dar tu fiica mea, de ce nu ai notat nimic pe foaie? Nu ai găsit nimic?

– Este adevărat tată, nu am notat nimic. Eu m-am reîntors către tine spre a-mi cere iertare pentru când te-am supărat, pentru a-ți mulțumi pentru tot ce ai făcut pentru mine toată viața și al treilea cuvânt este: te iubesc. Cred tată, că acestea sunt cele mai importante cuvinte din viața unui om: iartă-mă, mulțumesc și te iubesc.

Auzind aceste cuvinte, tatăl stătu puțin pe gânduri și zise:

– Tu, fata mea, mi-ai găsit cele mai frumoase cuvinte. Tu meriți răsplata făgăduită.

Îmi pare rău. Iartă-mă. Te iubesc. Mulțumesc – sunt cuvinte atât de simple, dar cu un potențial uriaș de a ne transforma viețile și relațiile cu cei din jurul nostru. Cuvinte care ne apropie și ne reamintesc ce sălășluiește cu adevărat înlăuntrul inimilor noastre.

ȘTIAȚI CĂ?

SFÂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL:

- Leagă Vechiul Testament de Noul Testament? Pentru că el este ultimul proroc din Vechiul Testament care a trăit și în Noul Testament? Totodată el este cel care îl arată pe Iisus din Nazaret ca fiind Mântuitorul Cel îndelung așteptat de poporul ales.
- S-a născut în chip minunat? Căci părinții săi, preotul Zaharia și Elisabeta, erau înaintați în vârstă?
- Este singurul sfânt din calendar a cărui zi de trecere la cele veșnice este prăznuită prin post? Ziua de 29 august.
- Este singurul sfânt reprezentat în iconografie cu aripi de înger?

SFINȚII PĂRINȚI ÎNVAȚĂ CĂ EXISTĂ MAI MULTE FELURI DE BOTEZ?

Sfântul Grigorie Teologul spune că botezul este de cinci feluri:

1. Primul a fost cel al lui Moise – tăierea împrejur (care a însemnat o curățire temporară);
2. Al doilea a fost cel al Sfântului Ioan Botezătorul – care a botezat poporul cu botezul pocăinței;
3. Al treilea este botezul lui Hristos - prin care oamenii se botează și se fac creștini și care se săvârșește prin harul Duhului Sfânt;
4. Al patrulea botez – este cel al muceniciei și al sângelui;
5. Iar al cincilea – este botezul lacrimilor și al pocăinței.

SFINȚII TREI IERARHI AU TRĂIT ÎN SECOLUL AL IV-LEA ȘI AU LUPTAT ÎMPOTRIVA EREZIILOR VREMII?

Sfântul Vasile cel Mare – a luptat împotriva ereziei lui Arie care nega dumnezeirea Fiului și a ereziei lui Macedonie care nega dumnezeirea Sfântului Duh. A apărut adevărul despre Sfânta Treime, mărturisind că există un singur Dumnezeu, Tatăl care naște pe Fiul și precede pe Sfântul Duh și aceste trei Persoane au o singură Ființă.

Sfântul Grigorie – a fost numit „Teologul”, care înseamnă „cuvântător de Dumnezeu”, pentru că a explicat Taina Sfintei Treimi pe înțelesul oamenilor din vremea lui. Sfântul Grigorie Teologul a rostit la Constantinopol, în Biserica „Învierii”, cinci cuvântări teologice care i-au adus faima de mare orator și teolog.

Sfântul Ioan Gura de Aur – s-a născut în Antiohia Siriei și a predicat mai ales mirrenilor, chemându-i la faptele milosteniei și la pocăință. Sfântul Ioan Gură de Aur a respins în predicile sale politeismul păgân, dar și monoteismul rigid de origine iudaică ce ignora trinitatea Persoanelor.

REBUS – SFINȚI ȘI SĂRBĂTORI DIN LUNĂ IANUARIE

Pe verticala A-B veți descoperi cum se mai numește sărbătoarea prăznuită pe data de 6 ianuarie, cunoscută și sub numele de Epifania sau Teofania.

1. Cine a spus aceste cuvinte? „Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine; Lui nu sunt vrednic să-I duc încălțăminte; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc.” (Matei, cap. 3, v.11)

2. Un mare sfânt prăznuit pe data de 30 ianuarie alături de sfinții Vasile și Grigorie.

3. Plantă aromată originară din India, folosită la sfințirea apei.

4. Mântuitorul Hristos i-a vindecat de o boală contagioasă, erau zece dar doar unul dintre ei s-a întors ca să îi mulțumească.

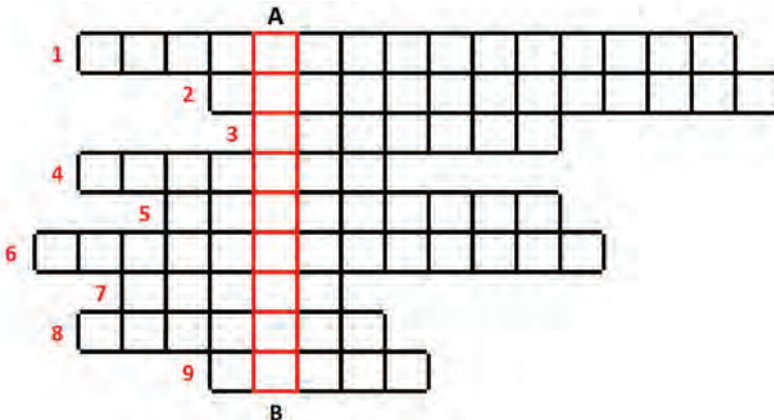
5. Cel chemat să învețe adevărurile fundamentale de credință și să se pregătească sufletește pentru intrarea în Biserică prin botez.

6. Un mare sfânt care a trăit în secolul IV și se prăznuiește în fiecare an la 1 ianuarie.

7. Cum se mai numește luna ianuarie (popular).

8. Apă sfințită.

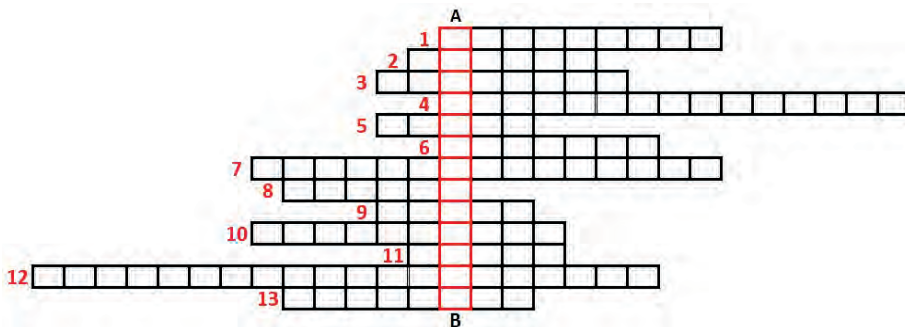
9. Pentru că era mic de statură, s-a urcat într-un dud (sicomor) ca să îl poată vedea pe Hristos.

Completând rebusul de mai jos, vei descoperi pe verticala A-B numele celui care l-a primit în brațe pe Mântuitorul Hristos când Prunc fiind, a fost adus la templu.

1. Virtutea cea mai mare.
2. Mărturisirea sau simbolul de credință.
3. Virtutea de care a dat dovadă vameșul din pilda vameșului și a fariseului.
4. Duminica a XVI-a după Rusalii în care se vorbește despre darurile pe care le primește fiecare om de la Dumnezeu (două cuvinte).
5. În vechime se numea „Sfânta Sfintelor” și nu avea voie să intre decât arhiereul și acesta doar o dată pe an.
6. Cuvânt de origine slavonă care înseamnă „slujba de dimineață”.
7. Slujba în care are loc prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos (două cuvinte).
8. Cuvântul „Apostol” înseamnă....
9. Cântare de laudă către Maica Domnului care începe cu vorbele: „Cuvine-se cu adevărat” se numește... (cuvânt în limba greacă).
10. Mare sfânt sărbătorit la 10 februarie, care avea 113 ani când a fost martirizat.
11. Mântuitorul i-a vindecat pe toți zece, dar doar unul s-a întors să îi mulțumească. Boala de care sufereau se numește ...
12. Numele sărbătorii în care Pruncul Hristos este adus de către Maica Sa la templu la 40 de zile (două cuvinte).
13. O femeie cananeancă ce avea fiica chinuită de un duh necurat, l-a rugat insistent pe Mântuitorul să o vindece pe fata ei, iar Hristos a lăudat-o zicând: „Femeie, mare este ta!”

Scrie în ordine cronologică părțile principale ale Sfintei Liturghii

☐ Heruvicul	☐ Axionul Născătoarei de Dumnezeu
☐ Evanghelia	☐ Sfânta Împărtășanie
☐ Fericirile	☐ Otpustul
☐ Vohodul Mare (Ieșirea cu Cinstitele Daruri)	☐ Tatăl Nostru (Rugăciunea Domneasca)
☐ Vohodul mic (Ieșirea cu Sfânta Evanghelie)	☐ Rugăciunile de sfințire a Cinstitelor Daruri (Epicleză)
☐ Apostolul	
☐ Crezul	

Care sunt obiectele fără de care nu se poate săvârși Sfânta Liturghie în biserică și se află pe Sfânta Masă? Scrie adevărat (A) sau fals (F) în dreptul fiecărui cuvânt

Prescură
Lumânare
Floare
Cruce
Dveră
Candelă
Antimis

Cruce
Sfântul Potir
Sfântul Disc
Coroană
Sfânta Copie
Tetrapod
Mir

Apă caldută
Vin
Clopoșel
Steluța
Lingurița
Ștergar/Procovăț
Cheie

RECUNOȘTINȚA, MULȚUMIREA DIN INIMĂ ȘI BUCURIA CARE VIN DIN EA SE AFLĂ ÎN CENTRUL UCENICIEI DUHOVNICEȘTI

Însemnări evanghelice

(Duminică, 14 ianuarie 2024. Luca 17, 12-19)

După impactul produs de marile sărbători ale Nașterii Domnului și Teofaniei, ciclul Lectionar al Bisericii noastre revine, în duminica de la mijlocul lunii ianuarie, la ciclul „Duminicilor după Rusalii”. Dar acest model este acum, în mod clar, un fel de proces antic de „umplere” până când începe ciclul Triodului, la începutul lunii martie. Și acesta este motivul pentru care secvența acestor duminici, de acum și până la Duminica Fiului risipitor din 3 martie, este atât de ne-regulată în numerotarea ei.

În duminica de la mijlocul lunii ianuarie, textul evanghelic ne vorbește despre cei zece leproși care au venit la Iisus sperând să fie vindecați. Când aud întâmplarea, îmi amintesc mereu de bătrânul meu duhovnic, de vrednică pomenire, care, pe când eram tânăr elev la seminar, m-a întrebat odată: „Ce crezi că s-a întâmplat cu ceilalți nouă leproși care nu s-au mai întors să-i mulțumească lui Iisus?” I-am răspuns: „Chiar nu știi, părinte”. „Vrei să știi?”, mi-a spus. „O, da, vă rog”. Mi-a răspuns cu o licărire în ochi: „S-au dus la seminar și au devenit preoți!” Acesta a fost pentru mine

un moment asemenea Sfinților Părinți din vechime, un moment de Pateric pentru mine. Bineînțeles că îmi dădea o lecție de morală. Recunoștința, mulțumirea din inimă și bucuria care vin din ea se află în centrul uceniciei duhovnicești. Și sunt cu atât mai necesare într-o lungă viață de fidelitate duhovnicească, pentru că este ceva ce putem uita cu ușurință sau putem lua de-a gata. Desigur, chiar acesta este mesajul pe care Domnul îl transmite și ucenicilor Săi credincioși, când doar unul dintre leproși s-a întors pentru a mulțumi și a se minuna.

A suferi de lepră (un cuvânt care, în antichitate, acoperea o multitudine de desfigurări ale pielii și ale feței) nu însemna doar că erai exclus din societate, forțat să ieși din viața normală a satului sau a orașului și obligat să cauți milostenie la periferia zonelor populate (cu toată oroarea pe care o presupunea, fiind nevoit să trăiești ca un sub-om alungat, în mijlocul unei mulțimi de suflete disperate), ci mai mult decât atât – însemna că, din punct de vedere teologic, erai considerat ca fiind excomunicat din rândul poporul lui Israel. Erai acum cel necurat, impur, alun-

gat din trupul pur al Aleșilor lui Dumnezeu. Era, mai mult sau mai puțin, ca și cum teologia israelită îți spunea că până și Dumnezeu era dezgustat de tine. Israelul antic vedea lepra ca pe o pedeapsă pentru că erai un păcătos. Iisus vedea boala pur și simplu ca pe un motiv de compasiune. Vindecarea, pe care El a oferit-o imediat, cu inima deschisă, a fost un simplu act de iubire, un însuși exercițiu al puterii divine, Care a strâns omul de neatinș la inima Sa, dacă nu chiar în brațele Sale, și l-a făcut din nou curat: chiar și în ochii preoților israelieni.

El le-a spus să se arate mai marilor Templului, pentru a primi o „certificare” că pot să își reia viața de zi cu zi în mijlocul societății israelite. Domnul nu a presupus niciodată că Dumnezeu îi respinsese pe acești proscrisi. Mesajul Său

constant a fost acela că proscrisii erau chemați înapoi de Tatăl Care îi căuta în mod constant, oricât de abandonati sau disperați ar fi fost. Cred că unul dintre punctele principale ale acestei Evanghelii, atunci când o predicăm credincioșilor, este că Dumnezeu nu Își va întoarce niciodată spatele niciunui dintre noi, indiferent de circumstanțele în care ne aflăm, sau: oricât de departe am simți că ne-am rătăcit, oricât de mult am fi greșit. Pocăința (acea „reîntoarcere”, așa cum o definește Evanghelia) este o bucurie imensă care rămâne resortul principal al vieții duhovnicești a unei persoane. Povestea leproșilor ar trebui să ne încurajeze și pe noi, preoții, să înțelegem, pornind de la atitudinea lui Iisus, că Domnul nu ne va întoarce niciodată spatele în exercitarea slujbei noastre preoțești: va

fi mereu acolo pentru a ne ajuta și a ne întări în iubirea Sa permanentă.

Chiar și așa, Iisus este în mod clar surprins, oarecum șocat de faptul că cel mai puternic act al Său de iubire sinceră – manifestat în trupurile leproșilor prin claritatea vindecării lor – în cazul majorității, nu a dus la reacția umană firească a acestui leproș, care s-a întors, cu inima frântă, doar pentru a spune mulțumesc, dorind să știe mai multe despre acest Iisus, Care efectiv îi salvase viața (adevăratul său Mântuitor). Într-o zi, la New York, o doamnă creștin ortodoxă a intrat în mica noastră capelă misionară, având o ținută foarte elegantă, chiar înainte de începerea Liturghiei. Cum era o străină, am coborât să o întâmpin. Eram o comunitate săracă, cu sfeșnice din lemn, un iconostas temporar, iar majoritatea icoanelor

erau simple hârtii tipărite lipite pe lemn. A aruncat o privire în jur și mi-a mulțumit pentru primirea mea, dar a spus: „Nu voi rămâne. Caut o biserică ortodoxă ca la carte”. Și a plecat. Pe parcursul Liturghiei, în mijlocul acelei mici comunități care cânta din toată inima spre slava lui Dumnezeu și cu puterea harului lui Dumnezeu manifestată atât de maiestuos în rândul lor, m-am gândit cât de multe a pierdut acea doamnă. Când uităm simplitatea iubirii și a bunătății umane, când uităm lucruri simple, cum ar fi să spunem „mulțumesc”, când uităm că tot ceea ce există în viețile noastre este un dar de la Dumnezeu, atunci putem simți că am „reușit”, dar s-ar putea atunci să fi pierdut însăși comoara care ne era oferită.

Părintele John A. Mc Guckin

SFINȚII MUCENICI CHIRIAC DIACONUL, LARG ȘI SMARALD ȘI CEI 20 ÎMPREUNĂ CU DÂNȘII, DE LA ROMA (SECOLUL AL IV-LEA)

Sfântul Chiriac aparținea nobilimii patriciene romane. S-a convertit la creștinism în tinerețe și și-a dat averea sa săracilor. A devenit și diacon. Se îngrijea de sclavii creștini care lucrau la construirea băilor lui Dioclețian.

Sfântul Chiriac a slobozit din robia diavolului pe fiica lui Dioclețian, Artemisia, care împreună cu mama ei, Sfânta Serena (16 august), s-au convertit la creștinism. De asemenea, a scos demonii și din Jobias, fiica lui Shapur, regele Persiei, ceea ce a dus la convertirea familiei regelui la creștinism împreună cu toată casa acestuia. Sfântul Chiriac a fost torturat și martirizat prin decapitare împreună cu alți creștini în timpul persecuțiilor lui Dioclețian și Maximian la Roma, pe via Salaria. A fost înmormântat aproape de locul morții. Unele surse indică faptul că și Sfinții Larg și Smarald au fost hirotoniți diaconi de Sfântul Marcel, ierarhul Romei (16 ianuarie). Acești mucenici împreună cu alți 20 de creștini au fost decapitați împreună cu Sfântul Chiriac.

În secolul al VII-lea, trupurile lor au fost mutate pe via Ostiense, apoi la biserica Santa Prassede. Astăzi, sfintele moaște se găsesc în biserica *Santa Maria in Via Lata* și *San Silvestro e San Martino ai Monti* din Roma, la Neuhausen și la biserica *Saint Cyricus Abbey*, din Altorf, Alsacia, Franța. Au exis-

tat și două mănăstiri în cinstea Sfântului Chiriac în satul arab Majdal Yaba din Israel și satul Al-Fasayil de lângă Ierihon.

Tropar

Mucenicii Tăi, Doamne, întru nevoințele lor, cununile nestricăciunii au dobândit de la Tine, Dumnezeu nostru, că având tăria Ta, pe chinuitori au învins; zdrobit-au și ale demonilor neputincioase îndrăzniri. Pentru rugăciunile lor, mântuiește sufletele noastre, Hristoase Dumnezeule.

SFÂNTUL TEODOT
(DEUSDEDIT), CIZMARUL,
MĂRTURISITOR LA ROMA
PRIN FAPTELE SALE
DE MILOSTENIE
(SECOLUL AL VI-LEA)

Sfântul Teodot (Deusdedit) era un cizmar sărac, care a trăit în secolul al VI-lea la Roma, fiind contemporan cu Sfântul Grigorie Dialogul, episcopul Romei (12 martie). Despre el a scris Sfântul Grigorie cel Mare, arătând că, în fiecare sâmbătă, acesta dădea ca milostenie tot ceea ce câștiga prin munca sa în acea săptămână, pentru el oprind minimul necesar pentru a supraviețui. Pe lângă faptele de milostenie, acesta și-a împodobit sufletul cu rugăciunea și pocăința,

mutându-se cu nădejde la Cel Ce a făgăduit că cei milostivi vor fi miluiți.

Tropar

Întru tine părinte cu osârdie s-a mântuit cel după chip; că luând crucea ai urmat lui Hristos și lucrând ai învățat să nu se uite la trup, că este trecător; ci să poarte grijă de suflet, de lucrul cel nemuritor. Pentru aceasta și cu îngerii împreună se bucură, Preacuvioase Părinte Teodot, duhul tău.

SFÂNTA MUCENIȚĂ AURA
(HRISA), FECIOARA, ȘI CEI
ÎMPREUNĂ CU DÂNSA:

CENSORIN, FELIX, MAXIM,
HERCULIN, VENERIE, STIRACIN,
CENIE, COMOD, HERMES,
MAVRU, EUSEBIU, RUSTIC,
MONAGREU, AMANDIN, OLIMP,
CIPRU, TEODOR, TRIBUNUL, ȘI
SABIN, DE LA OSTIA (SECOLUL AL
III-LEA)

Sfânta Aura a fost martirizată la Ostia la mijlocul secolului al III-lea. Provenea dintr-o familie nobilă din Roma și a fost exilată la Ostia, pentru că era creștină. Acolo a locuit pe o moșie din afara zidurilor orașului, menținând legătura cu creștinii din zonă, printre care Sfântul Sfințit Mucenic Chiriac (23 august), episcopul Ostiei.

Sfânta Aura a cercetat un creștin aflat în temniță, pe nume Censorin, și cu rugăciunile ei i-au căzut lanțurile în chip minunat. Ca urmare a acestei minuni, 17 soldați s-au convertit la creștinism, fiind mai apoi decapitați lângă Arcul lui Caracalla din Ostia. O altă mi-

nune este legată de învierea fiului unui zimar de către Sfânta Aura și prietenii ei creștini. După această minune, mucenița a fost chinuită, iar prietenii ei au fost uciși. Pentru că a refuzat să jertfească idolilor, Sfânta Aura a fost aruncată în mare cu o piatră legată în jurul gâtului, luând cununa muceniciei.

Conform tradiției, mucenița a fost înmormântată pe moșia sa din Ostia. Biserica Sfintei s-a ridicat în jurul mormântului acesteia și a fost reconstruită în secolul al XV-lea.

Tropar

Muceniei Tăi, Doamne, întru nevoințele lor cununile nesticăciunii au dobândit de la Tine, Dumnezeu nostru, că având tăria Ta, pe chinuitori ai învins; zdrobit-au și ale demonilor neputințioase îndrăzniri. Pentru rugăciunile lor, mântuiește sufletele noastre, Hristoase Dumnezeule.

SFÂNTUL MAXIM MĂRTURISITORUL, FILOSOOF ȘI MARTIR AL BISERICII

Unul dintre cei mai profunzi gânditori creștini din toate timpurile, luptător pentru adevărurile de credință, pe care le-a apărat cu prețul vieții, Sfântul Maxim Mărturisitorul este una dintre personalitățile de frunte ale Bisericii din secolul al VII-lea. În rândurile de față, vom încerca să prezentăm pe scurt, în contextul disputelor dogmatice din secolele IV-VII, contribuția sa la definirea corectă a adevărilor de credință despre cele două firi, lucrări și voințe care există în persoana Mântuitorului Iisus Hristos.

În anul 451, după mai multe încercări dificile din viața Bisericii, Sinodul al IV-lea Ecumenic de la Calcedon proclamă doctrina ortodoxă conform căreia Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat și Om deplin. Persoana Sa Cea unică are două firi, anume firea dumnezeiască și firea umană, care sunt unite în chip *neamestecat și neschimbat, neîmpărțit și nedespărțit*. Cu alte cuvinte, în momentul Întrupării Sale, El Se face Om, fără ca dumnezeirea Sa să se modifice în vreun fel sau ca umanitatea Sa să fie cătuși de puțin știrbită, fiecare fire fiind completă și rămânând intactă, dar în același timp cele două firi fiind unite în persoana Sa într-un mod mai presus de înțelegerea omenească.

Sinodul nu reușește însă să aducă pacea în Biserică; din motive fie de convingere, fie politice, erezia monofizită (gr. *mono-physis*)

a celor ce susțineau o singură fire în Hristos rămâne în provinciile de la marginea Imperiului și după sinod. Din păcate, dezbinarea continuă până în zilele noastre, mărturie în acest sens stând Bisericele Coptă din Egipt, Siro-Iacobită din Siria sau cea Armeană. Împărații bizantini au făcut mai multe încercări de reconciliere cu monofiziții, în viziunea lor unitatea religioasă fiind o condiție absolut necesară Imperiului pentru a fi puternic în fața amenințărilor externe, precum cele din partea perșilor și ulterior a arabilor. Din păcate, unele din aceste intervenții imperiale ciunteau dogmele de credință de dragul unei ipotetice împăcări între calcedonieni și monofiziți.

Din această categorie face parte și încercarea din anul 633 a împăratului Heraclie și a patriarhului Serghie, un compromis dogmatic propus în speranța că monofiziții vor accepta doctrina de la Calcedon a celor două firi în persoana Mântuitorului în schimbul acceptării de către calcedonieni a existenței unei singure lucrări (gr. *mono-energia*) în persoana lui Hristos, acest ultim termen fiind anume definit foarte vag. Această propunere stârnește opoziție din partea mai multor personalități ale Bisericii, printre care și Sofronie, egumen al unei mănăstiri din Alexandria (Egipt), care la sfârșitul anului 633 devine patriarh al Ierusalimului, păstorind până la moartea sa cinci ani mai târziu.

În fața unei opoziții eficiente și profitând și de moartea sfântului Sofronie, principalul oponent, care are loc în luna martie a anului 638, împăratul Heraclie și patriarhul Serghie revin în același an cu o propunere modificată, numită *Ekthesis*, în speranța că aceasta va fi mai ușor acceptată. În loc de o singură lucrare, această nouă propunere susținea o singură voință (gr. *mono-telos*) în persoana lui Hristos, anume voința dumnezeiască. Eliminând voința firii umane din persoana Mântuitorului, monotelismul aducea, la fel ca și monoenergismul, o gravă atingere integrității firii umane a lui Hristos, considerând practic că Hristos nu este un om complet și astfel anulând dogmele fundamentale ale Întrupării Fiului lui Dumnezeu și Răscumpărării omului prin Jertfa Sa pe Cruce.

Acesta este momentul în care pe scenă intră sfântul Maxim. Deși în timpul vieții patriarhului Sofronie, pe care îl cunoștea încă din 626, când ambii se aflau în Carta-

gina, refugiați din calea invaziei persane, Maxim nu se implică în disputa inițială, anume cea împotriva ereziei monoenergiste, o va face totuși cu multă hotărâre începând cu acest moment al publicării *Ekthesis*-ului, conducând împreună cu papa Martin I lupta contra ereziei monotelite până la moartea lor martirică.

În anul 645, Maxim îl provoacă la o dezbatere teologică pe patriarhul Pyrrhus al Constantinopolului, succesor al lui Serghie în scaunul patriarhal și adept al monotelismului, care se afla la acel moment exilat în Africa. Această dezbatere, rezumată în scrierea *Disputa cu Pyrrhus*, precum și alte scrieri ale sfântului Maxim contra monotelismului, grupate sub titlul *Opuscula theologica et polemica*, au fost traduse și în românește de către părintele Dumitru Stăniloae în volumul 81 al colecției *Părinți și Scriitori Bisericești*.

În octombrie 649, are loc la Roma în Basilica Laterană un sinod convocat de papa Martin pentru a discuta problema monotelită. Sinodul, la care au participat 105 episcopi, condamnă fără echivoc monotelismul, la fel cum au făcut în aceeași perioadă mai multe sinoade locale din Africa. Din anul 653 încep torturile și exilurile Sfinților Maxim și Martin. La ordinul împăratului Constans II, susținător al monotelismului, Maxim și papa Martin sunt arestați de către exarhul de Ravenna datorită inițierii și participării la Sinodul Lateran din 649, în pofda interdicției împăratului, care prin decretul imperial numit *Typos* din anul 648, interzisese discutarea subiectului voințelor din

persoana lui Hristos. Papa Martin este acuzat de înaltă trădare și exilat în Cherson (Crimeea), unde își va sfârși viața în anul 655, iar Maxim este exilat în Tracia.

În anul 656, Maxim este readus la Constantinopol și judecat acolo pe baza unor acuzații fabricate de trădare și erezie, actele acestui proces păstrându-se până astăzi. Este exilat în Tracia, unde este supus unui al doilea proces, în urma căruia este grațiat și adus la Constantinopol, dar neacceptând nici un compromis dogmatic, este din nou exilat, de data aceasta la fortăreața Perbera.

În anul 662, în cadrul celui de-al treilea proces, refuză aruncarea postumă a anatemii asupra lui Sofronie și a papei Martin. Torționarii, neținând seama nici măcar de bătrânețea sa, la acel moment având 82 de ani, îl condamnă pe Maxim la biciuire și mutilare împreună cu monahul Anastasie, ucenicul său, și cu ambasadorul roman la Constantinopol, numit tot Anastasie. Tuturor li se taie limba și mâna dreaptă pentru a nu mai putea propovădui nici oral, nici în scris, și sunt exilați la Lazica (în Georgia de astăzi), unde din cauza chinurilor suferite, sfântul Maxim se stinge din viață în ziua de 13 august.

Ekthesis-ul a fost ultima încercare a împăraților bizantini de a ajunge la un compromis dogmatic cu monofiziții, arabii cucerind la scurt timp toate provinciile monofizite ale Imperiului, astfel motivația împăraților bizantini pentru noi inițiative în acest domeniu dispărând de la sine. Pe tărâm teologic, Sinodul al VI-lea Ecumenic de la Constantinopol din anul 680 susține

pe deplin teologia sfântului Maxim Mărturisitorul, condamnând monoenergismul și monotelismul ca erezii și precizând fără echivoc că fiecare din cele două firi ale lui Hristos are propria voință și lucrare; cele două firi nu se află în conflict una cu cealaltă, voința Sa omenească urmând, iar nu opunându-se sau luptându-se, ci mai degrabă susținându-se voinței Lui dumnezeiești și atotputernice. Mai mult, după cum arată în mod cu totul magistral sfântul Maxim în scrierile sale, cele două firi conlucrează în persoana lui Hristos, și fiecare fire, prin lucrările proprii ei, o scoate în evidență și pe cealaltă, Hristos lucrând pe cele dumnezeiești omenește și pe cele omenești dumnezeiește.

Cristian Florin Dumitrescu

DOI IERARHI AU SLUJIT LA PAROHIA DIN BORGHESIANA

Duminica a 14-a după Rusalii (*Pilda nunții fiului de împărat*), 28 ianuarie 2024, a fost zi de mare bucurie pentru credincioșii Parohiei „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi” din Roma-Borghesiana, păstorită de Preacucernicul Părinte Nicolae Strugaru.

Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, și Preasfințitul Părinte Atanasie de Bogdania, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, s-au aflat în mijlocul comunității și, înconjurați de un sobor de clerici, au săvârșit Dumnezeiasca Liturghie. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de către Corul „Tronos” al Catedralei Patriarhale din București, condus de către Arhidiaconul Mihail Bucă.

Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul a ținut un cuvânt de învățătură, tâlcuind evanghelia zilei.

Bucuria zilei a fost încununată de primirea în dar, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a unui veșmânt al Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, ale cărui moaște se află în Catedrala Patriarhală. Odorul de mare preț a fost dăruit parohiei de către Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul.

Părintele paroh a mulțumit, în numele întregii comunități, Întâistătorului Bisericii noastre pentru binecuvântarea oferită în vederea primirii veșmântului Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, Preasfințitului Părinte Episcop Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei pentru demersurile făcute, Preasfințitului Părinte Varlaam Ploieșteanul pentru purtarea odorului de mare preț, și Preasfințitului Părinte Atanasie de Bogdania pentru bucuria slujirii.

Parohia „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou din Basarabi” din Roma-Borghesiana a fost înființată la data de 1 ianuarie 2004, de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale. În anul 2008, Preasfințitul Părinte

Episcop Siluan îl numește ca preot paroh pe părintele Dumitru Simuț, iar, din anul 2017, preot paroh a fost numit părintele Nicolae Strugaru. Adresa bisericii este: Via Bolognetta, 60, Borghesiana (Roma).

Departamentul de Comunicare și Imagine al EORI

CABINET DE CONSILIERE LA PAROHIA VALEGGIO SUL MINCIO

In luna ianuarie a fost deschis, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Siluan, la Parohia „Sfinții Cuvioși Neofit și Meletie de la Mănăstirea Stânișoara”, protopopiatul Triveneto II, un Cabinet de Consiliere adresat persoanelor afectate de dependențe (adicții) și familiilor acestora. Ocrotitori ai acestui Cabinet sunt Sfântul Luca al Crimeii și Sfântul Gherasim al Kefaloniei.

CABINET DE CONSILIERE
în probleme de adicție sau dependență
 destinat persoanelor dependente și celor din familie sau prieteni ai acestora, care vor să ajute sau să-și îmbunătățească relația cu ei

întâlnirile se vor programa la telefonic: Pr. Ionuț Dascalu +39 351 972 2414

Acest Cabinet este o continuare a lucrării Bisericii în misiunea terapeutică, și are ca scop principal scăderea numărului de consumatori de substanțe sau comportamente dependente (adictive) și îmbunătățirea calității vieții pentru persoanele dependente și familiilor acestora prin oferire de consiliere.

O parte din acțiunile propuse în acest an sunt următoarele:

Sesiuni de informare pentru prevenție;

Consilierea individuală a persoanelor dependente și co-dependente (familie);

Editare și distribuire de broșuri și materiale informative cu privire la prevenția și tratarea dependențelor;

Organizarea a minimum 4 Cateheze terapeutice în cadrul Parohiei;

Consilierea persoanelor care au avut în familia de origine cel puțin o persoană dependentă.

Îi rugăm pe Sfinții ocrotitori să ajute în această lucrare.

Preot Cătălin-Ionuț Dascălu,
Consilier în domeniul adicțiilor

NEPSIS ROMA III ZIUA CULTURII NAȚIONALE ȘI ZIUA UNIRII PRINCIPATELOR ROMÂNE

Duminică, 28 ianuarie 2024, tinerii din grupul parohiei „Înălțarea Sfintei Cruci” din Roma au prezentat un moment de cântec și poezie dedicat unor evenimente importante petrecute în luna ianuarie.

Este vorba de Ziua Culturii Naționale – ziua de 15 ianuarie, dată la care s-a născut marele poet român Mihai Eminescu, și ziua Unirii Principatelor Române, sărbătorită în fiecare an la 24 ianuarie.

Concertul a cuprins câteva fragmente din creația eminesciană: melodia „Sara pe deal”, o parte din poezia „Luceafărul” și poezia „Rugăciune” a poetului național.

De asemenea, momentul artistic a punctat dorința de veacuri a românilor de a se uni într-o singură țară, ce s-a împlinit

într-o primă etapă la 24 ianuarie 1859, când în Principatele Române - Moldova și Țara Românească – a fost ales ca unic domnitor Alexandru Ioan Cuza. Acest eveniment numit în limbajul comun Mica Unire a fost amintit prin cântecele „Hora unirii” și „România mea”.

V-ați gândit vreodată că pentru a scrie și pentru a ne închina folosim aceleași trei degete care simbolizează Sfânta Treime?

Primele cărți în limba română au fost Sfânta Scriptură și cărțile de slujbă ale Bisericii, de aceea legătura dintre literatura română și credința creștină este atât de puternică.

Pentru a sărbători credința noastră și limba română tinerii au recitat câteva poezii religioase: „O, om” compusă de Sfân-

tul Ioan Iacob Hozevitul, „File de acatist” de Zorica Lațcu, „Te aștept: intră” a poetului Vasile Voiculescu și „Cântecul Potirului”, poezie ce aparține lui Nichifor Crainic. Iar pentru a sublinia legătura dintre generații, concertul s-a încheiat cu cântecul „Rugă pentru părinți”.

A fost un moment artistic plin de emoție, de zâmbete și lacrimi, care i-a adus pe tineri mai aproape de cultura română, atât de imprimată de credința creștină a înaintașilor noștri.

STADIUL LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚIE A BISERICII PAROHIALE „SFÂNTUL SFINȚIT MUCENIC HARALAMBIE” DIN LEGNAGO (VR)

Din mila lui Dumnezeu și cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, în data de 9 noiembrie 2023, Parohia Ortodoxă Română „Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie” din Legnago (VR) a început lucrările de construire a fundației bisericii parohiale.

După ce au fost efectuate săpăturile, s-a turnat cimentul de egalizare, apoi s-a pregătit fierul și cofrajul pentru pereții fundației, iar în data de 29/01/2024 s-a turnat betonul pentru ridicarea acestora. Urmează umplerea suprafeței interioare a fundației cu piatră spartă și apoi turnarea primei plăci.

După aceea se va monta sistemul de aerisire împotriva umidității și apoi se va turna placa finală a fundației, pe care va fi ridicată biserica de lemn.

Mulțumim tuturor celor care susțin această lucrare mântuitoare și Domnul să ajute lucrătorilor care se ostenesc la ridicarea bisericii Parohiei “Sfântului Sfințit Mucenic Haralambie” din Legnago!

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să răsplătească tuturor celor ce au dăruit și tuturor celor ce vor mai dăru, ajutând la construirea acestei biserici spre slava lui Dumnezeu și mântuirea poporului binecredincios!

Contul parohiei pentru construcția bisericii:

IT88T0306909606100000131657
BIC/SWIFT: BCITITMM
PARROCCHIA ORTODOSSA ROMENA
SAN CARALAMPO

Dăm slavă lui Dumnezeu pentru toate!

ADUNAREA EPARHIALĂ ȘI CONGRESUL EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE A ITALIEI 15 FEBRUARIE 2024

Sub președinția Preasfințitului Părinte Episcop Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, avându-l alături pe Preasfințitul Părinte Arhiepiscop-Vicar Atanasie de Bogdania, în cursul zilei de joi, 15 februarie 2024, au avut loc lucrările **Adunării Eparhiale și Congresul Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei (EORI)**, evenimente ce s-au desfășurat la *Centro Maria-poli (P.A.F.O.M)*, din localitatea Castel Gandolfo, în vecinătatea Romei. Alături de membrii clerici, monahi și mireni ai Adunării Eparhiale s-au aflat și preotese și alți mireni doritori din parohiile Eparhiei, **numărul total al participanților ridicându-se la peste 1.100 de persoane.**

Programul zilei a început cu slujba de „*Te Deum*”, după care Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a adresat, celor prezenți, un cuvânt de binecuvântare și de bun venit.

În cadrul Congresului Episcopiei, Arhidiaconul Sorin Adrian Mihalache, profesor la Facultatea de Teologie „*Dumitru Stăniloae*” din Iași, a susținut Conferința cu tema: „*Multe suferințe și un singur remediu: mila lui Dumnezeu*” – *O posibilă radiografie teologică și neurofiziologică despre miracolele vechi și recente ale compasiunii*, după care a urmat o sesiune de întrebări și discuții pe seama conferinței.

A urmat momentul salutarilor oficiale din partea autorităților civile române și ita-

liene, invitate la eveniment: domnul Secretar de Stat al Departamentului pentru Românii de Pretutindeni, **Gheorghe-Florin Cârciu**, domnul Secretar de Stat pentru Culte, **Ciprian Olinici**, domnul **Anatolie Urecheanu**, Ambasadorul Republicii Moldova în Italia, și doamna Maria Antonetta, reprezentantul *Centrului Mariapoli*.

Preacucernicul Părinte Consilier Eparhial Gabriel Popescu, coordonatorul *Departamentului pentru tehnologii și instrumente media*, a prezentat și lansat oficial aplicația mobilă **THEOFANIA**, care se armonizează cu Portalul Mediatic *Theofania*.

În a doua parte a evenimentului, au avut loc lucrările Sesiunii Ordinare a Adunării Eparhiale. În cadrul lucrărilor Adunării Eparhiale, a fost prezentată Darea de Seamă generală, privind activitatea pastoral-misionară, catehetică și culturală, socială și administrativă a Eparhiei, în cadrul căreia au fost prezentate rapoartele sectoarelor de activitate ale acesteia, aferente anului 2023 („Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice” și „Anul comemorativ al im-

nografilor și cântăreților bisericești (psalți)” în Patriarhia Română).

Referitor la **slujirea pastoral-misionară**, la finalul anului 2023, Episcopia Ortodoxă Română a Italiei număra **478 de unități pastoral-misionare**. Un lucru demn de remarcat este faptul că **62 de parohii au lăcașuri de slujire în proprietate**.

În anul 2023 **s-au cumpărat 20 de imobile** pentru slujire, cateheză și activități sociale și **un teren**, pe care se va construi o biserică. **S-au înființat trei parohii și s-au hirotonit opt preoți și 21 de diaconi**, numărul total al clericilor fiind de 332. În cele 287 de parohii s-au săvârșit: **5.277 de botezuri**, **196 de primiri sau reprimiri în Ortodoxie**, **1.372 de cununii și 357 de înmormântări**.

Prin Departamentele Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, la nivel eparhial, s-au organizat **33 de evenimente importante**, dintre care amintim: cea de-a doua ediție a *Întâlnirii grupului internațional de preotese „Sfânta Nona”*, sub genericul „*Bucuria de a sluji lui Dumnezeu și aproapelui*”, care a reunit, în perioada

1-4 septembrie 2023, 150 de preotese, din 13 țări, și cea de-a V-a ediție a *Festivalului Internațional de Colinde și Cântece Patriotice*, în perioada 1-3 decembrie 2023, la care au participat 11 coruri din Austria, Irlanda, Franța, Germania și Italia, cu peste 300 de participanți.

În **școlile parohiale** sau **duminicale** ale parohiilor se formează **6.850 de copii și tineri**, iar **3.494 de adulți** participă la programele de *cateheză*.

S-au organizat **20 tabere pentru copii și tineri**, respectiv, **7 programe după modelul „Școală de vară”**. A fost organizată, de asemenea, **o tabără de schi** la Champorcher (Val d'Aosta).

Extensia de la Roma a Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhu” de la București, ajunsă la a șaptea generație de studenți, are, la ora actuală, **136 de studenți**, dintre care **32** urmează programul de **master**. În perioada 25-

28 septembrie 2023 a avut loc, la Roma, o *sesiune de cursuri de perfecționare pastorală pentru obținerea gradelor profesionale, prima de acest fel din diaspora*.

Referitor la **activitatea social-filantropică**, s-au continuat proiectele inițiate în anii anteriori și s-au implementat noi proiecte. Menționăm, ca noutate, deschiderea unui *Centru de consiliere pentru persoanele afectate de adicție*, la Valeggio sul Mincio (Regiunea Veneto). În decursul anului 2023, **suma ajutoarelor acordate** prin diferite proiecte a depășit **323.304 €**. De asemenea, **112 preoți** sunt implicați în *misiunea pastorală în închisori* și **228 de preoți** cercetează, în mod regulat, pe cei din *spitale*.

În cadrul proiectului social „*Brațele părintești*” s-au adoptat, la distanță, **800 de copii** din România, Republica Moldova și Italia (s-a cheltuit *suma totală de 247.840 €*) iar prin proiectul „*Toiagul nădejzii*”, **133 de vârstnici** au primit ajutoare.

Opera socială din cadrul Eparhiei (prin Centrul Eparhial, toate parahiile și mănăstirile), în anul 2023, a depășit, prin jertfelnicia credincioșilor și cu ajutorul lui Dumnezeu, **suma de 1.222.953 €**.

Departamentul Editorial a pus la dispoziția tinerilor **Agenda pentru tineri**, ediția a VIII-a, cu un nou format cartonat, **în formă bilingvă (român-italian)**. Menționăm contribuția la apariția volumului „*La Chiesa Ortodossa Romena in Italia | Per una geografia storico-religiosa*” (autor: Maria Chiara Giorda) și redactarea capitolului despre Biserica Ortodoxă, care a fost integrat în manualul de *Istorie a Religiiilor* pentru liceele din Italia.

În cadrul Misiunii „*Sfântul Nicolae*”, pentru basarabeni și pentru bucovinenii din Bucovina de Nord, au fost efectuate 7 vizite pastorale și s-a hirotonit un nou preot, numărul parohiilor, din cadrul misiunii, ajungând la 29.

Activitatea mass-media s-a intensificat în anul 2023, **site-ul Episcopiei Italiei** depășind pragul de **14.090.000 de vizitatori** de la înființare (august 2008). S-au publicat, în 2023, **peste 722 de știri scrise și 22 de știri audio**, iar **peste 1.222 de știri sunt traduse în limba italiană**.

Portalul **Theofania.ro** a fost accesat de peste **82.500 de utilizatori**, care au la dispoziție **peste 1.002 articole scrise, în limba română și italiană**, dar și **o mare varietate de materiale audio-video**.

Centrul de Pelerinaje „Sfinții Apostol Petru și Pavel” a organizat, pe parcursul anului 2023, pentru **2.319 de pelerini**, un nu-

măr de **54 pelerinaje**, dintre care **10 interne și 44 externe**.

La nivelul întregii Eparhii, în anul 2023, **Departamentul pentru Românii de Pretutindeni** a sprijinit un număr de **58 de unități de cult și/sau asociații**, prin implementarea a **69 de proiecte**, cu finanțare nerambursabilă, 14 proiecte vizând achiziția de structuri destinate a deveni lăcașuri de slujire sau centre comunitare.

Dăm slavă Domnului pentru toate binefacerile și darurile revărsate asupra Episcopiei noastre și ne exprimăm recunoștința și prețuirea față de toți cei care ajută, rugân-

du-ne Domnului să le dăruiască tuturor sănătate și mântuire, ajutor și bucurie în viață!

După aprobarea celor prezentate și a raportului financiar pentru anul 2023, precum și a planului bugetar pentru anul 2024, au fost prezentate perspectivele pastoral-misionare, social-filantropice și culturale pentru anul 2024 („Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor” și „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”).

În după-amiaza zilei, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a avut o întâlnire pastorală și duhovnicească cu soțiile clericilor prezente la Congres, iar Preasfințitul Părinte Atanasie de Bogdania i-a întâlni pe membrii mireni prezenți la eveniment. Clericii prezenți au participat la o sesiune de lucru propusă de o comisie a *Departamentului pentru Românii de Pretutindeni*, privind sesiunea de depunere a proiectele de finanțare pentru anul 2024.

*Departamentul de Comunicare
și Imagine al EORI*

Rețete

și sfaturi practice

SALATĂ DE CARTOFI DULCI CU BRÂNZĂ FETA

Ingrediente: 400 gr cartofi dulci, 200 gr brânză feta, 100 gr rucola, 8 nuci, ulei de măsline, oțet balsamic, sare, piper.

Mod de preparare:

Cartofii dulci se spală bine, se taie felii, apoi se pun la cuptor pentru 30 de minute, la 180 de grade.

Brânza feta se rupe în bucăți mici, apoi se amestecă toate ingredientele într-un bol încăpător.

Se azonează cu ulei de măsline, oțet balsamic, sare și piper, se servește rece.

CHEC CU AFINE

Ingrediente: 3 ouă, 150 gr zahăr integral, 100 ml ulei de floarea soarelui, 125 gr făină integrală, 125 gr făină albă, coaja de la o lămâie, 100 gr afine, un pliculeț praf de copt, 125 ml iaurt natural.

Mod de preparare:

Se bat ouăle împreună cu zahărul.

Adăugăm uleiul, iaurtul și coaja de lămâie și amestecăm bine.

Adăugăm făina integrală, făina albă, praful de copt și amestecăm încet.

Adăugăm trei sferturi din afine, amestecând cu grijă, pentru a nu rupe fructele.

Așezăm compoziția în tava pentru chec, ornăm cu restul de afine, apoi punem la cuptorul preîncălzit la 180 grade pentru 35-40 minute.

După coacere, se lasă la răcit complet, apoi se scoate din tavă, se feliază și se servește.

ȘTIAȚI CĂ:

CARTOFII DULCI...?

1. Sunt bogați în **antioxidanți**, care acționează în organism prin prevenirea problemelor inflamatorii, cum ar fi **astmul**, artrita, **guta** și multe alte condiții.

2. Sunt o sursă excelentă de **carbohidrați** pentru cei care au probleme cu nivelul zahărului din sânge. Pot ajuta la reglarea nivelului de zahăr din sânge și pot astfel preveni condiții precum **rezistența la insulină**.

3. Sunt sănătoși pentru tractul digestiv. Fiind bogați în fibre digestive, mai ales când sunt consumați cu coajă, ajută la ameliorarea constipației și pot preveni apariția **cancerului de colon**.

4. Sunt indicați pentru femeile gravide sau pentru cele care doresc să rămână în-

sărcinate, deoarece aceștia sunt bogați în **acid folic**, esențial pentru dezvoltarea celulelor și țesuturilor sănătoase ale fătului.

5. Această legumă este bogată în vitamine și alți **nutrienți** importanți și poate stimula imunitatea, sprijinind nevoile organismului.

6. Sunt indicați pentru prevenirea **boliilor de inimă**. Cu conținut ridicat de potasiu, cartofii dulci ajută la prevenirea declanșării atacului de cord sau a **accidentului vascular cerebral**. Potasiul ajută la menținerea echilibrului electrolitic și a lichidului din organism, aspecte importante pentru stabilizarea tensiunii arteriale și a reglării funcției cardiace.

7. Această legumă este benefică pentru atenuarea crampelor musculare. **Deficiențele de potasiu** pot cauza crampe musculare, precum și leziuni ale mușchilor. Prin adăugarea de cartofi dulci în dieta dumneavoastră zilnică (împreună cu exerciții fizice corespunzătoare), vă puteți aștepta la un impuls de energie și mai puține leziuni sau crampe musculare.

8. Sunt indicați în tratarea simptomelor legate de stres. Organismul tinde să folosească foarte mult potasiu și alte minerale importante atunci când se află sub stres. Cartofii dulci aprovizionează organismul cu **minerale** importante pentru a vă menține în echilibru în timpul perioadelor de stres.

9. Se află pe primul loc într-un clasament nutrițional al legumelor, deoarece sunt o sursă importantă de fibre, zaharuri naturale, carbohidrați complecși, proteine, carotenoizi, **vitamina C**, fier și calciu.